МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ ЗНУ

Кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту
(повна назва кафедри)

Кваліфікаційна робота

другий (магістерський)
(рівень вищої освіти)

на тему: «Удосконалення документування обліку, оподаткування та контролю якості готової продукції на ТОВ «ЗЛМЗ»»

Виконав: студент 2 курсу, групи 8.0713 – ОП-дн
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код і назва спеціальності)

освітньої програми Оподаткування
(код і назва освітньої програми)

А. Б. Громов
(ініціали та прізвище)

Керівник: завідувач кафедри ОАОА, професор, д.е.н. Меліхова Т.О.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

Рецензент: професор кафедри ОАОА, професор, д.е.н. Макаренко А. П.
(посада, вчене звання, науковий ступінь, прізвище та ініціали)

До захисту

Запоріжжя
2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
ІМ. Ю.М. ПОТЕБНІ ЗНУ

Кафедра Обліку, аналізу, оподаткування та аудиту
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
(код та назва)

Освітня програма Оподаткування
(код та назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри _____

«06» березня 2024 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Громов Андрій Борисович
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Удосконалення документування обліку, оподаткування та контролю якості готової продукції на ТОВ «ЗЛМЗ»
керівник роботи Меліхова Т. О., д.е.н., професор, завідувач кафедри ОАОА,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)
затверджені наказом ЗНУ від «28» лютого 2024 року № 358-с та «07» жовтня 2024 року № 1518-с
2. Строк подання студентом роботи 04.02.2025
3. Вихідні дані до роботи законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних вчених економістів, періодична література, інтернет-ресурси, дані обліку і звітності
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
1. Теоретичні основи документування обліку, оподаткування та контролю якості готової продукції
2. Документування обліку, оподаткування якості готової продукції та фінансовий аналіз на ТОВ «ЗЛМЗ»
3. Пропозиції щодо документування обліку, оподаткування та контролю якості готової продукції на ТОВ «ЗЛМЗ»
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
1. Етапи організації обліку готової продукції та її реалізації. 2. Характеристика рахунків з обліку готової продукції. 3. Облік гарантійної заміни неякісної готової продукції. 4. Аналіз платоспроможності ТОВ «ЗЛМЗ» за 2020-2023 роки. 5. Робочий документ ГП-1 – Перевірка правильності проведення інвентаризації готової продукції. 6. Відомість контролю якості готової продукції. 7. Відомість відповідності якості готової продукції. 8. Робочий документ ЯГП-1 - Перевірка визначення чистої вартості реалізації готової продукції. 9. Робочий документ

ЯГП-1 - Перевірка визначення чистої вартості реалізації готової продукції. 10. Робочий документ ЯГП-3 - Перевірка відповідності якості готової продукції. 11. Робочий документ ЯГП-4 - Перевірка контролю якості готової продукції.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Меліхова Т.О., д.е.н., професор, завідувач кафедри ОАОА		
2	Меліхова Т.О., д.е.н., професор, завідувач кафедри ОАОА		
3	Меліхова Т.О., д.е.н., професор, завідувач кафедри ОАОА		

7. Дата видачі завдання 06.03.2024

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	*Складання робочого плану, визначення предмету, мети та завдань досліджень*	*Листопад 2024*	викон
2	*Огляд літературних джерел, періодичних та наукових видань з теми дослідження*	*Листопад 2024*	викон
3	*Робота над 1 розділом*	*Грудень 2024*	викон
4	*Робота над 2 розділом*	*Грудень 2024*	викон
5	*Робота над 3 розділом*	*Грудень 2024*	викон
6	*Підготовка до публікації наукової статті та тез доповіді*	*Січень-лютий 2025*	викон
7	*Оформлення роботи згідно ДСТУ та методичних рекомендацій*	*Лютий 2025*	викон
8	*Попередній захист роботи*	*Лютий 2025*	викон
9	*Нормоконтроль*	*Лютий 2025*	викон
10	*Підготовка остаточного варіанту роботи, автореферату, презентаційного матеріалу, доповіді*	*Лютий 2025*	викон
11	*Захист роботи*	*Лютий 2025*	викон

Студент _____ (підпис) А. Б. Громов (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ (підпис) Т. О. Меліхова (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено
Нормоконтролер _____ (підпис) Ю. С. Синиця (ініціали та прізвище)

АНОТАЦІЯ

Громов А. Б. Удосконалення документування обліку, оподаткування та контролю якості готової продукції на ТОВ «ЗЛМЗ».

Кваліфікаційна робота для здобуття ступеня вищої освіти магістра за спеціальністю 071 – Облік і оподаткування, науковий керівник Меліхова Т. О. Запорізький національний університет. Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні, кафедра обліку, аналізу, оподаткування та аудиту, 2025.

Досліджено теоретичні основи документування обліку, оподаткування та контролю якості готової продукції. Показано документування обліку та оподаткування якості готової продукції на ТОВ «ЗЛМЗ». Проведено фінансовий аналіз ТОВ «ЗЛМЗ». Проведено контроль якості готової продукції на ТОВ «ЗЛМЗ». Надано шляхи щодо удосконалення документування обліку, оподаткування та контролю якості готової продукції на ТОВ «ЗЛМЗ».

Ключові слова: ДОКУМЕНТУВАННЯ, ОБЛІК, ОПОДАТКУВАННЯ, КОНТРОЛЬ, ЯКІСТЬ, ГОТОВА ПРОДУКЦІЯ, ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ, УДОСКОНАЛЕННЯ

ABSTRACT

Hromov A. Improving documentation of accounting, taxation and quality control of finished products at ZLMZ LLC.

Qualification work for obtaining a higher education degree of master in the specialty 071 – Accounting and Taxation, scientific supervisor Melikhova T. O. Zaporizhzhia National University. Engineering Educational and Scientific Institute named after Yu.M. Potebnya, Department of Accounting, Analysis, Taxation and Audit, 2025.

The theoretical foundations of documentation of accounting, taxation and quality control of finished products are studied. The documentation of accounting and taxation of quality of finished products at LLC "ZLMZ" is shown. A financial analysis of LLC "ZLMZ" is carried out. Quality control of finished products at LLC

"ZLMZ" is carried out. Ways are provided for improving documentation of accounting, taxation and quality control of finished products at LLC "ZLMZ".

Keywords: DOCUMENTATION, ACCOUNTING, TAXATION, CONTROL, QUALITY, FINISHED PRODUCTS, FINANCIAL ANALYSIS, IMPROVEMENT

ЗМІСТ

ВСТУП 7
1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОКУМЕНТУВАННЯ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ 10
1.1 Законодавчо-нормативні акти з обліку якості готової продукції 10
1.2 Документування обліку та оподаткування якості готової продукції 17
1.3 Контроль якості готової продукції 45
2 ДОКУМЕНТУВАННЯ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ЯКОСТІ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ НА ТОВ «ЗЛМЗ» 57
2.1 Загальна характеристика ТОВ «ЗЛМЗ» 57
2.2 Документування обліку та оподаткування якості готової продукції на ТОВ «ЗЛМЗ» 59
2.3 Фінансовий аналіз ТОВ «ЗЛМЗ» 68
3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ДОКУМЕНТУВАННЯ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ТОВ «ЗЛМЗ» 78
3.1 Контроль якості готової продукції на ТОВ «ЗЛМЗ» 78
3.2 Шляхи щодо удосконалення документування обліку та оподаткування кості готової продукції на ТОВ «ЗЛМЗ» 84
3.3 Шляхи щодо удосконалення контролю якості готової продукції на ТОВ «ЗЛМЗ» 86
ВИСНОВКИ 95
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ 100
ДОДАТКИ 110

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. У сучасних умовах прибутки підприємства залежать від якості готової продукції. Для підтримки іміджу підприємства та збереження високої якості готової продукції треба досліджувати її стадії життєвого циклу від виникнення і зростання до спаду. Також визначають чисту вартість реалізації готової продукції. Отже, тема дослідження документування обліку та контролю якості продукції має значну актуальність на сьогодні.

Проблемними питаннями обліку та контролю якості готової продукції займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені: Бутинець Ф. Ф., Давидов Г. М., Кулаковська Л. П., Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Піча Ю. В., Сахарцева І. І., Усач Б. Ф. та інші. Автори розглядають дане питання зі своєї точки зору та акцентують увагу на різних аспектах ведення обліку та контролю якості готової продукції. Проте саме питання документування обліку, оподаткування та контролю якості готової продукції розкрито недостатньо і потребує подальшого дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами і темами. Робота виконана відповідно до науково-дослідної теми кафедри обліку, аналізу, оподаткування та аудиту Інженерного навчально-наукового інституту ім. Ю.М. Потебні Запорізького національного університету «Теоретико-методичні та практичні підходи щодо удосконалення обліку, аналізу, оподаткування та контролю в управлінні підприємством» (державний реєстраційний номер: 0123U100372). Автором запропоновано удосконалення документування обліку, оподаткування та контролю якості готової продукції на ТОВ «ЗЛМЗ».

Мета та завдання роботи. Метою роботи є документування обліку, оподаткування та контролю якості готової продукції та їх удосконалення на ТОВ «ЗЛМЗ».

Для досягнення поставленої мети було визначено наступні завдання:

- дослідити теоретичні основи документування обліку, оподаткування та контролю якості готової продукції;

- показати документування обліку та оподаткування якості готової продукції на ТОВ «ЗЛМЗ»

- провести фінансовий аналіз ТОВ «ЗЛМЗ»;

- провести контролю якості готової продукції ТОВ «ЗЛМЗ»;

- надати шляхи щодо удосконалення документування обліку, оподаткування та контролю якості готової продукції на ТОВ «ЗЛМЗ».

Об'єктом дослідження є процес документування обліку, оподаткування та контролю якості готової продукції.

Предметом дослідження є існуючі підходи до документування обліку, оподаткування та контролю якості готової продукції ТОВ «ЗЛМЗ».

Інформаційною базою магістерської роботи стали законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів, періодична література, інтернет-ресурси, а також дані обліку і звітності ТОВ «ЗЛМЗ».

Наукова новизна отриманих результатів полягає в: удосконаленні документування обліку, оподаткування та контролю якості готової продукції ТОВ «ЗЛМЗ», до найбільш важливих результатів слід віднести:

- удосконалено методику документування контролю якості готової продукції, яка на відміну від існуючих включає: тест внутрішнього контролю, загальний план, програму, робочі документи. Запропонована методика проведення перевірки надасть змогу охопити всі аспекти обліку якості готової продукції на підприємстві, дослідити правильність, своєчасність, законність відображення в обліку, вчасно виявити порушення, провести якісну перевірку для покращення організації та методики проведення аудиту;

- удосконалено документування обліку – запропоновані відомості, а саме відомості: визначення чистої вартості реалізації готової продукції, контролю якості готової продукції в залежності від життєвого циклу, відповідності якості готової продукції, контролю якості готової продукції,

випробування готової продукції. Розроблені форми первинних документів поліпшіть ведення обліку, зменшить час на відображення господарських операцій, попередить брак та підвищить якість готової продукції.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості впровадження практичних рекомендацій у діяльність ТОВ «ЗЛМЗ», що дозволить підвищити ефективність роботи підприємства (довідка про впровадження № ___ від _____).

Методи дослідження. У процесі виконання роботи використано загальнонаукові методи: абстрактно-логічний метод (метод порівняння, метод групування абсолютних, середніх, відносних величин) та балансовий метод (метод деталізації, графічний метод).

Апробація результатів дослідження. Найважливіші положення та висновки магістерської роботи доповідалися на конференції:

Громов А., Меліхова Т. Українські стартапи як один з напрямків вигідного розміщення коштів. *Цифрова трансформація соціоекономічних, управлінських та освітянських систем сучасного суспільства* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 23-24 листопада 2022 року. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 99-102.

Основні пропозиції автора щодо документування обліку, оподаткування та контролю якості готової продукції знайшли відображення у статті:

Громов А. Б., Меліхова Т. О. Удосконалення документування обліку та контролю якості готової продукції для підвищення ефективності організації та методики проведення аудиту. *Агросвіт*. 2023. № 22. С. 27-34.

Обсяг та структура магістерської роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст магістерської роботи виконаний на ___ сторінках комп’ютерного тексту, в тому числі __ рисунки та ___ таблиць. Список використаних джерел складається із __ найменувань.

1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОКУМЕНТУВАННЯ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

1.1 Законодавчо-нормативні акти з обліку якості готової продукції

Готова продукція – це продукція, що повністю за кінчена обробкою на цьому підприємстві, пройшла всі стадії технічного випробування (якщо вимагають від повідні її особливості), приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками і відповідає технічним умовам і стандартам, не потребує подальшої обробки на цьому підприємстві і здана на склад. Готова продукція – це матеріальний результат виробничої діяльності підприємства [7].

Готова продукція відноситься до складу запасів. Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про готову продукцію визначаються НП(С)БО 9 «Запаси» [9], НП(С)БО 16 «Витрати» [10] та Методичні рекомендації № 2 з бухгалтерського обліку запасів [5].

Відповідно до НП(С)БО 9 «Запаси», готова продукція визначається як та продукція, що виготовлена на підприємстві, в установі, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом [9].

Згідно з Методичними рекомендаціями готова продукція – виготовлена на підприємстві, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором, встановленим стандартам або технічним умовам тощо [5].

Одночасно із цільовим (основним) продуктом у єдиному технологічному процесі може бути одержано супутню продукцію. Ця продукція за якістю відповідає встановленим стандартам або технічним умовам, приймається відділом технічного контролю і призначається для подальшої переробки або відпуску стороннім підприємствам (п. 428 Методичних рекомендацій № 373) [4].

При організації обліку готової продукції основним є визначення її характеру. Згідно з цією ознакою готову продукцію групують за формою (уречевлена, результати виконаних робіт чи наданих послуг), ступенем готовності (готова продукція, напівфабрикати, незавершене виробництво) та технологічною складністю (проста, складна) [54].

Готова продукція на підприємстві проходить такі операції:

– випуск продукції з виробництва і здача її на склади або в експедицію;

– зберігання продукції на складах підприємства;

– відпуск продукції на місці місцевим і відправка (відвантаження) іногороднім покупцям;

– відпуск продукції для внутрішніх потреб основних цехів, для збуту продукції;

– реалізація продукції [54].

Організація обліку готової продукції та процесу її реалізації має такі завдання:

– своєчасне оформлення первинних документів з обліку готової продукції;

– забезпечення контролю готової продукції на складах підприємства;

– визначення кількості та вартості відвантаженої продукції (за обліковими цінами);

– своєчасне відображення операцій з відвантаження і реалізації продукції;

– своєчасне відображення операцій розрахунків з покупцями та замовниками;

– визначення заборгованості покупців та замовників перед підприємством за відвантажену їм продукцію згідно з договорами;

– забезпечення контролю за виконанням плану випуску і реалізації продукції;

– визначення собівартості готової продукції в процесі її реалізації;

– облік витрат, пов'язаних із збутом продукції, а також просування їх на споживчому ринку;

– визначення фінансового результату від реалізації продукції [54].

Етапи організації обліку готової продукції та її реалізації наведено на рисунку 1.1.

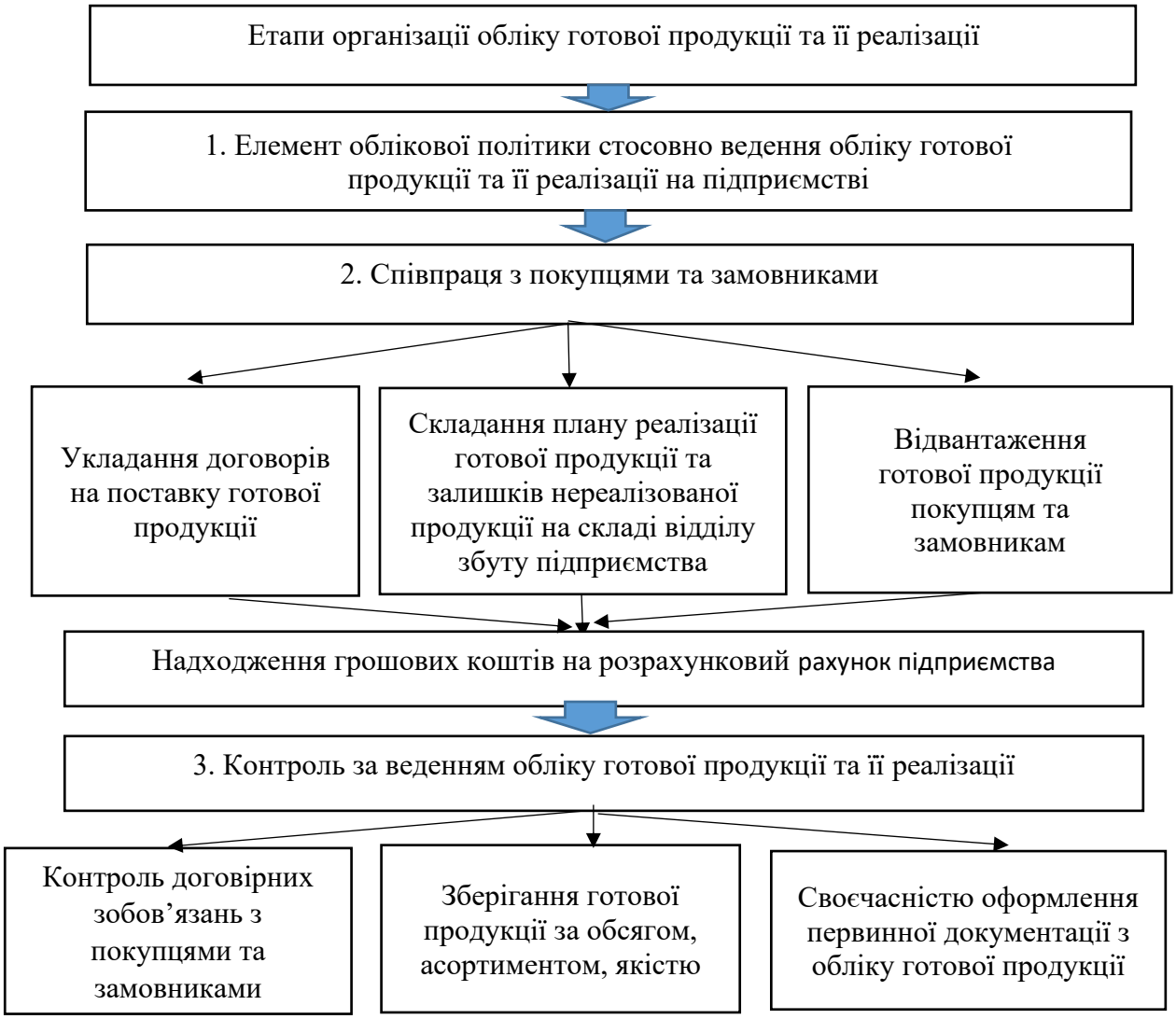

Рисунок 1.1 – Етапи організації обліку готової продукції та її реалізації

Джерело: [54]

В основу контролю якості продукції підприємств різних видів власності закладений принцип економічної залежності працівників від якості продукції, що випускається, тобто принцип економічної зацікавленості працівників у випуску продукції високої якості. Оцінку якості продукції й облік результатів

контролю продукції, що випускається кожним працівником, ведуть на всіх етапах виробництва, порушення фіксують і встановлюють винну особу. За систематичне порушення технологічної і виробничої дисципліни, випуск продукції низької якості, наявність скарг на якість продукції і незадовільні лабораторні аналізи працівнику знижують кваліфікаційний розряд. У трудовій угоді (контракті) можуть бути обговорені й інші заходи покарання за порушення технологічної дисципліни. Винні в зниженні якості продукції, що завдало матеріального збитку, несуть матеріальну відповідальність за заподіяну підприємству шкоду [24].

Вироблену продукцію (роботи, послуги) підприємство має продати споживачеві. При організації обліку готової продукції дуже важливо точно визначити, що для підприємства є готовою продукцією (особливо за наявності безлічі деталей, напівфабрикатів) [33].

Готовою продукцією вважається продукція, що пройшла всі стадії обробки, випробування, приймання відділом технічного контролю, укомплектування відповідно до умов договорів із замовниками, відповідає технічним умовам і обов’язковим стандартам і здана на склад підприємства або безпосередньо замовнику. У встановлених випадках готова продукція повинна мати сертифікат якості [75].

Основна маса виробленої підприємством продукції є товарною, тобто такою, що реалізується стороннім споживачам [67].

До складу товарної продукції підприємства входять продукція, роботи та послуги основного виробництва, що виконуються на сторону, напівфабрикати, продукція (роботи, послуги) допоміжного виробництва, що відпускаються (надаються) стороннім організаціям [31].

Під якістю продукції розуміють сукупність властивостей, що зумовлюють її здатність задовольняти певні потреби споживачів відповідно до свого призначення. Кожний виріб має свої конкретні властивості, які відображають його корисність і здатність задовольняти потреби людини. Корисність того чи іншого виробу відображає його споживчу вартість, тобто

має бути оціненою за її якісними показниками. Таким чином, споживча вартість і якість виробів тісно пов'язані між собою. Підвищення якості продукції, як і інші економічні категорії – підвищення ефективності людської праці, розвитку науки і техніки, є відображенням історичного процесу [28].

У ринкових умовах господарювання споживач продукції, незалежно чи юридична, чи фізична особа, самостійно вирішує, яку продукцію або товар придбати. Тому на споживчий попит на товар впливають значною мірою якісні показники того чи іншого виробу (зовнішній вигляд, оформлення, гарантії на товар), реклама, можливе його обслуговування тощо [24].

Для підтримання високої якості та конкурентоспроможності готової продукції на підприємстві необхідно постійно впроваджувати новітні технології та одночасно постійно контролювати якість продукції в процесі технологічного циклу. Однак процес контролю має супроводжуватись певними методиками контролю, класифікацією видів браку та відповідними організаційними прийомами його усунення [75].

Науковий підхід до вивчення будь-якої категорії чи явища передбачає в першу чергу визначення змісту поняття, його сутності, місця і ролі в сукупності інших категорій та явищ. Наукові трактування якості є досить різнобічними, проте об’єднаними певною загальною філософією дефініції. Так, виходячи із суб’єктивних позицій, Ф. Кросбі визначає якість як відповідність вимогам. У. Демінг вважає, що управління якістю не означає досягнення досконалості, а отримання такого рівня якості, на який розраховує ринок. Д. Джуран визначає якість як відповідність призначенню. А. Фегенбаум називає якість сукупністю складних ринкових, технічних та експлуатаційних характеристик виробу, завдяки яким останній відповідає очікуванням споживача. Д. Харрінгтон визначає якість як задоволення або перевищення вимог споживача за прийнятною для нього ціною [33].

Під якістю продукції розуміють також сукупність властивостей та характеристик продукту, котрі надають йому здатність задовольняти обумовлені або передбачувані потреби. Таке визначення наведено в стандарті

ІСО і є найбільш поширеним в країнах з розвиненою економікою. У 1986 р. в межах ІСО були сформульовані терміни щодо якості для всіх галузей бізнесу і промисловості, а у 1994 р. ця термінологія була уточнена. За цим останнім підходом стандартизованим є визначення якості, за яким дана категорія є сукупністю характеристик об'єкта, що відносяться до його здатності задовольняти встановлені і передбачувані потреби [67].

На сучасному етапі якість продукції – це поняття, яке характеризує параметричні, експлуатаційні, споживчі, технологічні, дизайнерські властивості виробу, рівень його стандартизації та уніфікації, надійність і довговічність. Як економічна категорія якість відбиває сукупність властивостей продукції, що зумовлюють міру її придатності задовольняти потреби людини [68].

Узагальнюючи наведені підходи, вважаємо, що якість продукції – це сукупність функціональних, естетичних і економічних властивостей, які відповідають конкретним потребам споживачів. Принциповою особливістю такого визначення є врахування проявлення властивостей продукції в певних умовах споживання [73].

Основним результатом розвитку світового підприємництва у 80-х рр. XX ст. стало домінування конкуренції не цін, а якості: 80% покупців приймали рішення про покупку, звертаючи увагу в першу чергу на якість продукції. Конкурентоспроможною могла стати лише продукція, яка мала, при інших рівних умовах і меншій виробничій собівартості, вищу якість. Дана ситуація дозволила аналітикам обґрунтувати термін «нова конкуренція» [31].

Як показали результати аналітичного огляду наукових джерел з проблеми якості, багатоаспектність підходів до розгляду даної категорії не виключає домінування достатньо вузького предмету досліджень, а саме - ідентифікації якості з позицій досягнення відповідного її рівня із суб’єктивних позицій, вимог ринку, або відповідність призначенню [54].

Якість продукції (а саме такими є переважаючі концептуальні підходи економічної теорії) в загальній моделі її досягнення та підтримання не можуть

розглядатися ізольовано від інших структурних елементів підприємства. Якість продукції є лише однією з таких складових, і за логікою функціонування підприємства дана категорія є лише похідною від цілого комплексу якісних показників, які можуть мати або ж не мати кількісної інтерпретації [33].

Якість продукції формується під впливом таких важливих чинників:

- активне прагнення підприємств до оперативного використання досягнень науково-технічного прогресу;

- ретельне вивчення вимог внутрішнього і міжнародного ринків, а також потреб різноманітних категорій споживачів;

- інтенсивне використання творчого потенціалу персоналу через навчання, виховання, систематичне підвищення кваліфікації, різноманітну мотивацію матеріального та морального характеру [75].

Важливими властивостями для оцінки якості є:

1) технічний рівень, що відбиває матеріалізацію в продукції науково-технічних досягнень;

2) естетичний рівень, що характеризується комплексом властивостей, пов'язаних з естетичними відчуттями і поглядами;

3) експлуатаційний рівень, пов'язаний з технічною стороною використання продукції (догляд за виробом, ремонт і т.п.);

4) технічна якість, що припускає гармонічне ув'язування передбачуваних і фактичних споживчих властивостей в експлуатації виробу (функціональна точність, надійність, тривалість терміну служби) [73].

Підвищення якості продукції повинно базуватися на основі розробки комплексної, взаємопов’язаної системи технічних, організаційних, економічних і соціальних та мотиваційних заходів, що забезпечують необхідний рівень якості на всіх стадіях виробництва і споживання продукції. Важливою умовою при їх формуванні є досягнення «господарського ефекту» за рахунок зменшення вартості виробів [75].

Тому вважаємо доцільним впровадження заходів по підвищенню якості продукції одночасно:

1. за технологічним напрямком:

- техніко-технологічна досконалість виробництва (використання досягнень науки і техніки в процесі проектування виробів, удосконалення застосування стандартів і технічних умов);

- досконалість засобів виробництва (запровадження новітніх технологій, забезпечення належної технологічної оснащеності виробництва);

- удосконалення системи контролю за якістю сировини, матеріалів, готової продукції;

2. за економічним напрямком:

- ефективність управління витратами на якість;

- рівень інвестиційного забезпечення модернізації;

- ефективність системи логістики;

3. за організаційним напрямком:

- формування організаційної культури та філософії організації;

- використання ефективної системи мотивації;

- лідерство та фахова компетентність середнього та вищого менеджменту;

- якість промислово-виробничого персоналу;

- дотримання технологічної дисципліни;

- проведення сертифікації продукції і послуг згідно міжнародних сертифікатів [60].

1.2 Документування обліку та оподаткування якості готової продукції

На складі готова продукція обліковується в кількісному виразі за її видами на Картках або в Книгах складського обліку. В Картці або Книзі визначаються назва продукції, її номенклатурний номер, одиниця виміру, розмір, марка, ціна за одиницю. Облік готової продукції на складі ведеться в

міру її надходження на склад або відпуску зі складу. В Картках або Книгах складського обліку робляться записи про надходження та відпуск готової продукції і щоденно виводяться її залишки. На підставі здавальних накладних, що виписуються у двох примірниках, складається Відомість випуску продукції [22].

Важливою умовою правильності ведення обліку руху продукції за операціями випуску, відвантаження (реалізації), а також забезпечення її збереження на всіх ділянках руху є своєчасне документальне оформлення таких операцій. На склад готова продукція надходить після її приймання відділом технічного контролю [72].

Документальне оформлення готової продукції починається зі складання первинних документів про випуск готових виробів. Здавання готової продукції з цеху на склад підприємства оформляють приймально-здавальними накладними або актами окремо на готову продукцію і на напівфабрикати власного виробництва, відповідно до виду продукції, що випускається. У необхідних випадках до цих накладних (актів) додаються акти приймання продукції представниками замовника або акти про технічне випробування продукції. Форма цих документів розробляється підприємством самостійно з урахуванням вимог до наявності реквізитів первинних документів, передбачених п. 2 ст. 9 Закону про бухоблік [38].

Залежно від специфіки підприємства можливе застосування приймально-здавальної накладної на готову продукцію (напівфабрикати), що складається за певний період часу (наприклад, три дні, тиждень, декаду). Вона підписується представниками сторони, що передає (здає), матеріально відповідальною особою, а також відділом технічного контролю за кожен день. У разі потреби в приймально-здавальних документах на готову продукцію зазначаються хімічний аналіз складу готової продукції та результат хімічних досліджень, необхідні для складання сертифікатів на продукцію, що видаються покупцям [52].

Крім перелічених первинних документів, може застосовуватися Накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (типова форма № М-11). Здавання виконаних робіт (наданих послуг) оформляється актом виконаних робіт, що складається в довільній формі. Усі приймально-здавальні документи на випуск продукції (виконання робіт, надання послуг) виписуються цехом-здавачем, як правило, у двох примірниках:

– перший примірник залишається на складі і слугує підставою для записів у картках складського обліку і для складання відомостей випуску готової продукції;

– другий примірник з розпискою завідувача складу в прийманні продукції повертається цеху-здавальнику [44].

Згодом перший примірник документа передається бухгалтерській службі підприємства для відображення в бухгалтерському обліку. Готові вироби, що надійшли на склади, перебувають у розпорядженні відділу збуту. Останній здійснює відвантаження готової продукції відповідно до договорів поставки. Оформляється наказ-накладна або накладна. Перший документ є наказом складу на відпуск або відвантаження готової продукції покупцям, у якому об’єднано два документи: наказ складу на відпуск (відвантаження) продукції та накладна на відпуск продукції зі складу. Форма цих документів розробляється підприємством самостійно з урахуванням вимог до наявності реквізитів первинних документів, передбачених п. 2 ст. 9 Закону про бухоблік [50].

Якщо продукція відправляється покупцеві залізничним або водним транспортом, то в її отриманні на видаткових документах розписується експедитор підприємства, який відповідає за відвантаження. Згодом на підтвердження відвантаження він подає квитанцію в прийманні вантажу до залізничної накладної або копію квитанції пароплавства. При вивезенні продукції автотранспортом виписується товарно-транспортна накладна, як правило, у 4-х примірниках [26].

У разі відпуску продукції безпосередньо покупцеві за довіреністю (яка залишається в постачальника) в її отриманні розписується експедитор (представник) покупця (замовника). Перший примірник видаткового документа залишається у комірника для підтвердження відпуску, записів у картках складського обліку і подальшого обліку в бухгалтерії. Другий примірник видаткового документа передається експедитору для заповнення транспортних документів на відвантаження продукції та передачі одержувачу вантажу. На підставі видаткового документа бухгалтерія виписує перепустку на вивезення продукції з території підприємства і рахунок-фактуру (якщо він не був виписаний раніше). За великої номенклатури виробів, що відпускаються, попередньо можна скласти специфікацію (пакувальну відомість) у довільній формі [57].

Облік готової продукції на складах ведеться тільки в натуральному кількісному вираженні й організовується в основному аналогічно прийнятому порядку обліку матеріалів на складах. Із цією метою на кожне найменування продукції відкривається картка складського обліку або ведуться книги складського обліку. За великої номенклатури продукції картки ведуть за групами і видами однорідної продукції. Складський облік виробів масового виробництва можна вести на загальних картках з відображенням індивідуальних номерів цих виробів [55].

Матеріально відповідальна особа щодня робить записи в картках за кожним прибутковим і видатковим документом окремим рядком. Після кожного запису визначається і записується у відповідній графі залишок готової продукції. Бухгалтерією підприємства систематично здійснюється перевірка правильності оформлення прибуткових і видаткових документів та записів у картках складського обліку. Періодично необхідно проводити інвентаризації залишків готової продукції на складах [26].

У встановлені строки завідувач складу готової продукції (комірник) здає до бухгалтерської служби підприємства первинні документи, що відображають рух готових виробів, а за так званого сальдового методу обліку

складає відомості залишків готової продукції на складі на перше число кожного місяця або записує їх у книгу залишків. Загалом порядок складського обліку готової продукції нічим не відрізняється від складського обліку виробничих запасів [56].

Для узагальнення інформації про наявність і рух готової продукції підприємства Планом рахунків передбачено рахунок 26 «Готова продукція». За дебетом рахунка 26 «Готова продукція» відображається надходження готової продукції власного виробництва за фактичною виробничою собівартістю або за нормативною вартістю, а за кредитом – її вибуття [51] .

Характеристика рахунків з обліку готової продукції наведено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Характеристика рахунків з обліку готової продукції

Рахунок	Характеристика
Виробництво (рахунок 23)	Рахунок слугує для узагальнення інформації про витрати на виробництво продукції (робіт, послуг). Тут відображають прямі виробничі та розподілені загальновиробничі витрати, а також втрати від браку продукції (робіт, послуг) з технологічних причин. Аналітичний облік ведуть за видами виробництв, за статтями витрат і видами або групами продукції, що виробляється. На великих підприємствах аналітичний облік витрат можна вести за підрозділами підприємства та центрами витрат і відповідальності
Брак у виробництві (рахунок 24)	Рахунок призначено для обліку та узагальнення інформації про продукцію, напівфабрикати, деталі, вузли й роботи, які не відповідають за своєю якістю встановленим стандартам або технічним умовам і не можуть бути використані за своїм прямим призначенням або можуть використовуватися тільки після додаткових витрат на виправлення. Аналітичний облік ведуть за видами виробництва
Готова продукція (рахунок 26)	Призначення цього рахунка – узагальнення інформації про наявність і рух готової продукції підприємства. При цьому до готової продукції відносять продукцію, обробка якої закінчена і яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками і відповідає технічним умовам та стандартам. Аналітичний облік ведуть за видами готової продукції

Джерело: [51]

Гарантійний резерв використовується на виправлення браку за поверненим товаром або його списанням, якщо продукція вже не підлягає

ремонту [53].

Гарантійна заміна продукції супроводжується в бухобліку двома окремими операціями:

- повернення покупцем гарантійної продукції (у бухобліку продавця проводимо через субрахунок 704 «Вирахування з доходу»);

- продаж продукції – «замінника» (нове постачання) [57].

Операції з пропорційного зменшення вартості неякісної продукції, то відбувається перегляд ціни продукції після його постачання (також використовуємо субрахунок 704) [52].

Якщо покупець на дату отримання продукції зареєстрований як платник ПДВ, продавець керується п. 192.1 ПКУ. За загальним правилом за результатами звітного періоду, в якому відбулося повернення неякісної продукції (п. 192.1 ПКУ), продавець і покупець зменшують суму раніше нарахованих ПЗ і ПК відповідно. Підставою для такого зменшення слугує розрахунок коригування кількісних і вартісних показників (РК) до податкової накладної, складений продавцем неякісної продукції і зареєстрований у ЄРПН покупцем [20].

При поверненні продукції особам, які не були на момент постачання платниками ПДВ, застосовується п. 192.2 ПКУ. У разі зміни суми компенсації вартості продукції, поставлених таким покупцям, зменшити ПЗ, нараховані у зв’язку з постачанням неякісної продукції, продавець може, керуючись п. 192.2 ПКУ [74].

У бухгалтерському обліку повернення готової продукції відображають проводками: Дт 704 – Кт 361. При цьому витрати на вартість повернутої готової продукції сторнують проводкою Дт 901 – Кт 26 [19].

Облік повернення готової продукції з істотними недоліками наведено у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Облік повернення готової продукції з істотними недоліками

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Відвантажено готова продукція покупцеві	361	701
Складено і зареєстровано ПН у ЄРПН, нараховано ПЗ з ПДВ	701	641/ПДВ
Списано собівартість реалізованої готової продукції	901	26
Отримано грошові кошти від покупця	311	361
Відображено повернення готової продукції покупцем	704	361
Оприбутковано повернений покупцем готової продукції (методом «червоне сторно»)	901	26
Перераховано грошові кошти покупцеві за повернена готова продукція	361	311
Складено РК на день перерахування грошових коштів за повернений неякісну готову продукцію. Відображаємо методом «червоне сторно»	704	643 /2
На підставі РК, своєчасно зареєстрованого в ЄРПН, відкориговано суму нарахованих раніше ПЗ з ПДВ (методом «червоне сторно»)	643/2	641/ ПДВ

Джерело: [19]

При здійсненні заміни неякісного гарантійної продукції облікові особливості залежать від її виду– «замінника» (аналогічний або інший). Якщо покупець міняє неякісну готову продукцію на:

– готову продукцію належної якості аналогічної марки (моделі, артикулу, модифікації), ціна на який змінилася, то перегляд цін не здійснюємо;

– готову продукцію іншої (іншої марки, моделі, артикулу, модифікації) належної якості, виникає необхідність у перегляді цін [20].

Облік повернення готової продукції з істотними недоліками наведено у таблиці 1.3.

Таблиця 1.3 – Облік гарантійної заміни неякісної готової продукції

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	2	3
Реалізовано готову продукцію покупцеві	361	701
Складено і зареєстровано ПН у ЄРПН, нараховано ПЗ з ПДВ	701	641/ПДВ
Списано собівартість готової продукції, що реалізується	901	26
Отримано грошові кошти від покупця	311	361
Повернено готову продукцію покупцем	704	361
Складено РК на дату повернення неякісної готової продукції	704	643/2
Своєчасно зареєстровано РК у ЄРПН і відкориговано ПЗ	643/2	641/ПДВ

Продовження таблиці 1.3

1	2	3
Оприбутковано на баланс неякісну готову продукцію (методом «червоне сторно»)	901	26
Передано покупцеві нову готову продукцію у зв'язку з гарантійною заміною	361	701
Нараховано ПЗ з ПДВ, складено і зареєстровано нову ПН у ЄРПН	701	641/ПДВ
Доплачено покупцем різницю між новою і старою готовою продукцію	311	685
Відображено залік заборгованостей	685	361
Списано собівартість готової продукції – «замінника», переданого покупцеві в межах гарантійної заміни	901	26

Джерело: [20]

Для цілей бухгалтерського обліку пропорційне зменшення ціни здійснюють через вирахування з доходу (субрахунок 704) з виплатою покупцеві суми такого зменшення [42].

Облік зменшення вартості робіт у межах гарантійного строку у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4 – Облік зменшення вартості робіт у межах гарантійного строку

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Реалізовано готова продукція покупцеві	361	701
Складено і зареєстровано ПН у ЄРПН, нараховано ПЗ з ПДВ	701	641/ПДВ
Списано собівартість готової продукції, що реалізується	901	26
Отримано грошові кошти від покупця	311	361
Підписано додаткову угоду про пропорційне зменшення вартості готової продукції на 10 %	704	361
Перераховано покупцеві грошові кошти в сумі зменшення вартості неякісної готової продукції	361	311
Складено «зменшуючий» РК до раніше сформованої ПН	704	643/2
Зменшено ПЗ з ПДВ згідно зі своєчасно зареєстрованим покупцем РК у ЄРПН	643/2	641/ПДВ

Джерело: [42]

Бракована продукція при поверненні покупцем буде оприбуткована на рахунок 26 «Готова продукція» – з якого вона вибувала при продажу (записом «червоне сторно»: Дт 901 – Кт 26). Для обліку й узагальнення інформації про втрати від браку у виробництві Інструкцією про застосування Плану рахунків,

затвердженою наказом Мінфіну від 30.11.99 № 291, передбачений рахунок 24 «Брак у виробництві» [43].

А при подальшій реалізації бракованої продукції собівартість такої продукції буде списана на собівартість реалізації звичайним записом: Дт 901 – Кт 26 [59].

До того ж браковану продукцію, яка може бути реалізована без виправлення браку, також можна розцінювати як продукцію нижчого сорту (якості). І проводити аналогію з п. 408 Методрекомендацій № 373, яким передбачено, що втрати від сортності (тобто від переведення продукції в нижчий сорт за якістю) браком не є [59].

Якщо продукція залишиться не реалізованою на дату балансу, то слід врахувати, що за правилами обліку для достовірного складання фінансової звітності запаси треба відображати в бухгалтерському обліку за найменшою з двох оцінок (п. 24 НП(С)БО 9):

– за первісною вартістю;

– за чистою вартістю реалізації. Тому якщо на дату балансу ціна продукції знизиться до чистої вартості реалізації, доведеться провести уцінку [20].

При поверненні покупцем бракованої продукції слід зафіксувати дефекти і скласти акт про виявлені недоліки. Це є підтвердженням того, що продукція виявилася нижчого сорту за якістю, й у зв’язку із цим зменшення на неї ціни [74].

Продаж бракованої продукції – не зовсім стандартний випадок, при якому ринок ідентичних/однорідних товарів як такий відсутній, то для бракованої продукції договірна знижена ціна і буде ринковою ціною [43].

Невиправним (остаточним) браком є браковані вироби, напівфабрикати, деталі, вузли, які не можуть використовуватися за прямим призначенням і виправлення яких технічно неможливе й економічно недоцільне (п. 411 Методрекомендацій № 373) [43].

Облік реалізації бракованої продукції за зниженою ціною наведено у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5 – Реалізація бракованої продукції за зниженою ціною

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Реалізація продукції		
Реалізовано готову продукцію	361	701
Нараховано ПЗ з ПДВ	701	641/ПДВ
Списано собівартість реалізованої продукції	901	26
Повернення бракованої продукції покупцем		
Оприбутковано повернену покупцем браковану продукцію (здійснено коригування методом «червоне сторно»)	901	26
Відкориговано дохід у зв'язку з поверненням	704	361
Відкориговано ПЗ з ПДВ:		
– складено зменшуючий РК	704	643/2*
– зменшено податкові зобов'язання з ПДВ методом «червоне сторно» (після реєстрації РК у ЄРПН)	643/2	641/ПДВ
Реалізація бракованої продукції за зниженою ціною		
Реалізовано браковану продукцію за зниженою ціною	361	701
Нараховано ПЗ з ПДВ	701	641/ПДВ
Списано собівартість реалізованої продукції	901	26
Отримано оплату від покупця	311	361

Джерело: [43]

До остаточного браку належать також матеріали, напівфабрикати (деталі), зіпсовані при налагодженні обладнання, в процесі освоєння виробництва або внаслідок зупинення виробництва під час простоїв [42].

Для обліку й узагальнення інформації про втрати від браку у виробництві використовують рахунок 24. За дебетом цього рахунка відображають витрати, понесені у зв'язку з виявленим браком (вартість невиправного (остаточного) браку та витрати на виправлення браку). За кредитом рахунка 24 відображають суми, що зменшують втрати від браку, а також суми, які списуються як втрати від браку. Зменшення втрат від браку продукції відносять вартість відходів [20].

Технічно неминучий брак – це брак, який передбачений технічною або технологічною документацією і вписується в межі встановлених такою документацією норм (п. 412 Методрекомендацій № 373). Цей брак ще називають нормативним [43].

Оскільки втрати від такого браку неминучі в межах конкретного технологічного процесу і підлягають нормуванню, то суму втрат від нього включають до складу собівартості того виду продукції, за яким виявлено брак. Отримання зворотних відходів від забракованих виробів втрати від браку зменшують на їх вартість Дт 209 Кт 24 [19].

При цьому відходи оцінюють (п.п. 2.13 Методрекомендацій № 2):

– за ціною можливого використання – якщо їх планується використати на самому підприємстві;

– за чистою вартістю реалізації – якщо вони призначені для продажу [20].

Непередбачений (наднормативний) брак – це брак, що виникає з вини працівників підприємства, в результаті інших погрішностей у роботі (наприклад, неправильно налаштоване обладнання), яких можна було уникнути, а також з вини постачальників матеріалів/напівфабрикатів або ж у результаті форс-мажорних обставин [19].

Вартість остаточно забракованих виробів, які належать до непередбаченого браку, списують кореспонденцією: Дт 24 – Кт 23 [42].

Загальну суму втрат від браку зменшують на:

– вартість оприбуткованих відходів від забракованих виробів (Дт 209 – Кт 24);

– суми компенсацій, отриманих від винних працівників та/або постачальників (Дт 375, 374 – Кт 24) [42].

Суму втрат від непередбаченого невиправного браку, що залишилася, списують:

– на собівартість реалізованої продукції (Дт 901 – Кт 24) – якщо винний у браку відсутній;

– до складу інших витрат операційної діяльності (Дт 947 – Кт 24) – якщо винного встановлено, але сума не підлягає відшкодуванню [42].

На склад відходи, отримані в результаті невиправного браку, оприбутковують на підставі накладної-вимоги на відпуск (внутрішнє

переміщення) матеріалів (типова форма № М-11) і акту (сповіщення) про брак [42].

Якщо виявлений брак є технічно неминучим, то на обліку ПДВ це ніяк не позначиться. Якщо виникає непередбачений невиправний брак є можливість не нараховувати компенсуючі податкові зобов'язання. Але тільки за умови, що вартість втрат від виробничого браку включається до вартості продажу іншої готової продукції (товарів/послуг), операції з постачання якої є об'єктом обкладення ПДВ. Якщо ці умови не дотримуються, доведеться нарахувати компенсуючі податкові зобов'язання з ПДВ, оскільки така забракована продукція вже не може бути використана в господарській діяльності підприємства. Тому необхідно компенсувати податковий кредит, відображений раніше при придбанні матеріалів (робіт, послуг), використаних для її виготовлення [59].

Облік відходів від невиправного браку наведено у таблиці 1.6.

Таблиця 1.6 – Облік відходів від невиправного браку

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Варіант 1. Технічно неминучий невиправний брак		
Списано фактичну собівартість технічно неминучого невиправного браку	24	23
Оприбутковано відходи від остаточно забракованої продукції	209	24
Включено до виробничої собівартості продукції, що випускається, втрати від технічно неминучого невиправного браку	23 (91)	24
Варіант 2. Непередбачений невиправний брак		
Списано фактичну собівартість непередбаченого невиправного браку	24	23
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ за матеріалами, використаними для виготовлення остаточно забракованої продукції	24	641/ПДВ
Оприбутковано відходи від остаточно забракованої продукції	209	24
Відображено втрати від забракованої продукції в позабалансовому обліку до виявлення винної особи	072	–
Зменшено втрати від браку на суму, що відшкодовується винною особою	375	24
Списано з позабалансового обліку вартість втрат від браку у зв'язку з установленням винної особи	–	072
Утримано із зарплати працівника суму відшкодування втрат від браку, що виник з його вини	661	375
Списано невідшкодовані втрати від браку	947	24
	791	947

Джерело: [59]

Запаси, що залишилися після ліквідації основних засобів (далі – ОЗ), які неможливо використати як матеріали або запчастини, але можна продати на сторону чи використати на підприємстві для інших цілей (брухт, утиль тощо), слід зарахувати на баланс підприємства як відходи [20].

Відходи-запаси, отримані при розібранні та демонтажі ОЗ, що ліквідуються, оприбутковують з визнанням іншого доходу і зарахуванням на рахунки обліку матеріалів (п. 44 Методрекомендацій № 561). Відображають проводкою: Дт 209 – Кт 746 [74].

Первісну вартість при оприбуткуванні запасів при ліквідації основних засобів визначають (п. 2.13 Методрекомендацій № 2):

– за чистою вартістю реалізації – якщо підприємство планує такі відходи продавати;

– в оцінці їх можливого використання – якщо підприємство використовуватиме відходи у своїй господарській діяльності [74].

Результати оцінки, а також кількість (вагу) оприбуткованих запасів-відходів комісія, що займається списанням ОЗ, відображає в акті типової форми № ОЗ-3 або № ОЗ-4. Зараховують на склад такі відходи на підставі прибуткового ордера (типова форма № М-4) [74].

При оприбуткуванні відходів від ліквідації об’єктів ОЗ з метою їх використання в господарській діяльності податкові зобов’язання не нараховують (п. 189.10 ПКУ). Для цілей оподаткування податку на прибуток не виникає податкові різниці при цій операції [59].

Облік відходів від ліквідації ОЗ наведено у таблиці 1.7.

Таблиця 1.7 – Облік відходів від ліквідації ОЗ

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Списано суму нарахованої амортизації об’єкта ОЗ, що ліквідується	131	104
Списано залишкову вартість об’єкта ОЗ, що ліквідується (45000 грн - 40950 грн)	976	104
Оприбутковано металобрухт	209	746
Віднесено на фінансовий результат:		
– витрати, пов’язані зі списанням об’єкта	793	976
– дохід у зв’язку з оприбуткуванням відходів	746	793

Джерело: [59]

Якщо отримані відходи реалізуються на сторону, їх вибуття відображають у бухгалтерському обліку як звичайний продаж запасів. Тобто показують дохід (виручку) від реалізації в сумі, що дорівнює сумі грошових коштів, очікуваних до отримання або вже отриманих на дату відвантаження відходів. Тому використовують субрахунок 712. Одночасно з визнанням доходу на витрати списують собівартість відходів (п. 7 НП(С)БО 16) на субрахунку 943 [20].

Якщо ж відходи використовуються підприємством для внутрішніх цілей, то залежно від напряму їх використання, визначається конкретний рахунок обліку витрат (92, 93, 94). Використання відходів на виготовлення продукції (їх списання у виробництво) здійснюють у тому ж порядку, що й облік сировини та основних матеріалів. Відходи при передачі для виробництва іншої продукції списують проводкою: Дт 23 (91) – Кт 209 (201) [20].

Підприємства, які застосовують рахунки класу 8, попередньо узагальнюють інформацію про матеріальні витрати на субрахунку 801. Потім зібрані за дебетом цього субрахунку суми списують на відповідні рахунки обліку витрат (залежно від напряму використання відходів) [59].

Реалізація відходів для ПДВ-обліку – це типова операція продажу ТМЦ. Тому в загальному випадку при продажу відходів підприємству – платнику ПДВ доведеться нарахувати податкові зобов’язання з ПДВ. Базою оподаткування буде договірна вартість, але не нижче мінімальної бази, встановленої п. 188.1 ПКУ, за яку приймають первісну вартість відходів, що реалізуються (тобто ту, за якою вони зараховані на субрахунок 209) [59].

На пільгове постачання металобрухту оформляють пільгову податкову накладну. Її складають на підприємство – збирача відходів, брухту (платника ПДВ) [59].

Облік вибуття відходів наведено у таблиці 1.8.

Таблиця 1.8 – Облік вибуття відходів

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Реалізовано відходи іншому підприємству	377	712
Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	712	641/ПДВ
Списано собівартість реалізованих відходів	943	209
Надійшла оплата за реалізовані відходи	311	377
Відпущено відходи для адміністративних потреб	92	209
Відображено у складі фінансового результату:		
– дохід від продажу відходів	712	791
– собівартість реалізованих відходів	791	943
– адміністративні витрати	791	92

Джерело: [59]

Відходи – це будь-які речовини, матеріали і предмети, що утворилися у процесі виробництва чи споживання, а також товари (продукція), які повністю або частково втратили свої споживчі властивості і не мають подальшого використання за місцем їх утворення або виявлення і від яких їх власник позбувається, має намір або повинен позбутися шляхом утилізації чи видалення [42].

Запасами визнають тільки ті відходи, від використання яких підприємство отримає економічні вигоди. Відходи, які повністю втратили свої споживчі якості і реалізація та/або використання яких не передбачається, в обліку розглядають як безповоротні й не визнають активом (не оприбутковують на баланс) [19].

Відходи з'являються на підприємстві:

– як зворотні відходи основного чи допоміжного виробництва;

– як невиправний брак;

– при ліквідації основних засобів (далі – ОЗ) [20].

Склад відходів, які включають до активів підприємства, зображено на рисунку 1.2.

Рисунок 1.2 – Склад відходів, які включають до активів підприємства

Джерело: [20]

Зворотними відходами є залишки сировини, матеріалів, напівфабрикатів та інших матеріальних цінностей підприємства, які:

- утворилися в процесі виробництва продукції (робіт, послуг);

- втратили повністю або частково споживчі властивості початкового матеріалу (хімічні та фізичні) і через це використовуються з підвищеними витратами (зниженням виходу продукції) або зовсім не використовуються за прямим призначенням (п. 2.13 Методрекомендацій № 2) [43].

Запаси при оприбуткуванні на склад відображають за дебетом субрахунку 209 «Інші матеріали». Проте при використанні зворотних відходів самим підприємством (наприклад, на виготовлення іншої продукції) допустимо обліковувати їх на субрахунку 201 «Сировина й матеріали» [40].

Відходи, призначені для продажу на сторону, оцінюють за справедливою вартістю, за яку приймають чисту вартість реалізації (пп. 11 і 12 НП(С)БО 16, п. 2.13 Методрекомендацій № 2) [40].

Відходи, які будуть використані на самому підприємстві, оцінюють за ціною можливого використання. Пункт 329 Методрекомендацій № 373 пропонує приймати її на рівні зниженої ціни початкового матеріального ресурсу, тобто ринкову ціну аналогічних відходів (обрізків, брухту, стружки тощо) [40].

Порядок оцінки зворотних відходів визначає керівник підприємства своїм наказом. Оцінку може здійснювати комісія з фахівців, компетентних у питаннях цін на ринку відходів, або окремий спеціаліст [19].

Рішення про прийняту облікову оцінку зворотних відходів комісія (уповноважений фахівець) оформляє протоколом (рішенням уповноваженого), складеним у довільній формі. Після затвердження керівником протокол отримує силу розпорядчого документа і стає підставою для оцінки зворотних відходів. Установлена в ньому оцінка застосовується до дати затвердження нового протоколу [20].

До складу прямих матеріальних витрат при виробництві включається тільки вартість запасів, безпосередньо витрачених на виготовлення продукції (п. 12 НП(С)БО 16). У зв'язку із цим вартість зворотних відходів обов'язково потрібно виключити із суми виробничих витрат [20].

При оприбуткуванні зворотних відходів на склад слід зробити запис: Дт 209 (201) – Кт 23. Якщо підприємство використовує рахунки класу 8, одночасно з оприбуткуванням зазначеного виду запасів здійснюють коригування (зменшення) обороту за субрахунком 801 «Витрати сировини й матеріалів» методом «червоне сторно»: Дт 801 – Кт 801. Тобто вартість зворотних відходів прибирають з елементу операційних витрат «Матеріальні витрати» (п. 22 НП(С)БО 16) [10].

Коригування викликане тим, що при первісному списанні сировини та матеріалів у виробництво їх вартість уже була відображена у складі цього елементу витрат на субрахунку 801. При подальшому використанні зворотних відходів у виробництві їх вартість знову буде показана на субрахунку 801. Це призведе до задвоєння суми на рахунках класу 8 і, як наслідок, до неправильного заповнення ряд. 2500 форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» [20].

На склад зворотні відходи оприбутковують на підставі накладної-вимоги на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (типова форма № М-11) і бухгалтерської довідки про оцінку відходів [19].

Облік зворотних відходів наведено у таблиці 1.9.

Таблиця 1.9 – Облік зворотних відходів

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Отримано матеріал від постачальника	201	631
Відображено суму податкового кредиту з ПДВ (за наявності зареєстрованої в ЄРПН податкової накладної)	644/1	631
	641/ПДВ	644/1
Перераховано оплату постачальнику	631	311
Передано матеріали у виробництво	23	201
Оприбутковано на склад зворотні відходи:		
– для реалізації на сторону	209	23
– для використання у виробництві	201	23

Джерело: [19]

Невиправним (остаточним) браком є браковані вироби, напівфабрикати, деталі, вузли, які не можуть використовуватися за прямим призначенням і виправлення яких технічно неможливе й економічно недоцільне (п. 411 Методрекомендацій № 373). До остаточного браку відносять також матеріали, напівфабрикати (деталі), зіпсовані при налагодженні обладнання, у процесі освоєння виробництва або внаслідок зупинки виробництва під час простоїв [74].

Невиправний брак може бути:

– технічно неминучим – брак, який передбачений технічною або технологічною документацією і вписується в межі встановлених такою документацією норм (п. 412 Методрекомендацій № 373);

– непередбаченим (наднормативним) – брак, що виникає з вини працівників підприємства, у результаті інших погрішностей у роботі (наприклад, неправильно налагоджене обладнання), яких можна було уникнути, а також з вини постачальників матеріалів/напівфабрикатів або ж у результаті форс-мажорних обставин [59].

Для обліку й узагальнення інформації про втрати від браку у виробництві Інструкцією № 291 призначено рахунок 24 «Брак у виробництві». За дебетом цього рахунка відображають витрати, понесені у зв’язку з виявленим браком (вартість невиправного (остаточного) браку і витрати на виправлення браку) [59].

За кредитом рахунка 24 відображають суми, що зменшують втрати браку, а також суми, які списуються на витрати виробництва як втрати від браку. Зокрема, у зменшення втрат від браку продукції відносять вартість відходів від бракованої продукції. Роблять це такою проводкою: Дт 209 – Кт 24 [59].

У такому разі відходи від забракованих виробів в обліку визнають активами й оцінюють (п.п. 2.13 Методрекомендацій № 2):

– за ціною можливого використання – якщо їх планується використати на самому підприємстві;

– за чистою вартістю реалізації – якщо вони призначені для продажу [43].

Оскільки втрати від технічно неминучого (нормативного) браку неминучі в межах конкретного технологічного процесу і підлягають нормуванню, то сума таких втрат включається до складу собівартості того виду продукції, за яким виявлено брак. Втрати відносять до собівартості за однією зі статей калькуляції:

– »Втрати від браку» – якщо втрати можуть бути безпосередньо віднесені до конкретного виду продукції (п. 14 НП(С)БО 16, п. 305 Методрекомендацій № 373);

– »Загальновиробничі витрати» – якщо втрати від технічно неминучого браку не можна безпосередньо віднести до конкретного виду продукції або якщо на підприємстві втрати від браку не виділяються в окрему статтю калькуляції (п.п. 19 п. 394 і п. 427 Методрекомендацій № 373) [20].

Вартість остаточно забракованих виробів, які належать до непередбаченого браку, списують кореспонденцією: Дт 24 – Кт 23. Загальну суму втрат від браку зменшують на:

– вартість оприбуткованих відходів від забракованих виробів (Дт 209 – Кт 24);

– суми компенсацій, отриманих від винних працівників (Дт 375 – Кт 24) [40].

Суму втрат від непередбаченого невиправного браку, що залишилася, списують на собівартість реалізованої продукції або до складу інших витрат операційної діяльності. Якщо винуватець відсутній, роблять проводку: Дт 901 – Кт 24. Якщо винуватець установлений, але сума не підлягає відшкодуванню, наприклад унаслідок вимог КЗпП, списання здійснюють проводкою: Дт 947 – Кт 24 [40].

На склад відходи, отримані в результаті невиправного браку, оприбутковують на підставі накладної-вимоги на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (типова форма № М-11) та акта (повідомлення) про брак [43].

Якщо виявлений брак є технічно неминучим, то операції з ПДВ здійснювати не потрібно. А у разі непередбаченого невиправного браку треба здійснювати коригування. У випадку з остаточним браком забракована продукція вже жодним чином не може бути використана в господарській діяльності підприємства. Тобто доведеться компенсувати податковий кредит, раніше відображений при купівлі матеріалів (робіт, послуг), використаних для її виготовлення [43].

Облік відходів від невиправного браку наведено у таблиці 1.10.

Таблиця 1.10 – Облік відходів від невиправного браку

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	2	3
Варіант 1. Технічно неминучий невиправний брак		
Списано фактичну собівартість технічно неминучого невиправного браку	24	23
Оприбутковано за справедливою вартістю відходи від остаточно забракованої продукції	209	24
Включено до виробничої собівартості продукції, що випускається, втрати від технічно неминучого невиправного браку	23 (91)	24
Варіант 2. Непередбачений невиправний брак		
Списано фактичну собівартість непередбаченого невиправного браку	24	23
Нараховано податкові зобов’язання з ПДВ за матеріалами, вартість яких включено до собівартості забракованої продукції	24	641/ПДВ
Оприбутковано за справедливою вартістю відходи від остаточно забракованої продукції	209	24

Продовження таблиці 1.10

1	2	3
Відображено втрати від забракованої продукції в позабалансовому обліку до виявлення винної особи	072	–
Зменшено втрати від браку на суму, що відшкодовується винною особою	375	24
Списано з позабалансового обліку вартість втрат від браку у зв'язку з установленням винної особи	–	072
Утримано із зарплати працівника суму відшкодування втрат від браку, що виник з його вини*	661	375
Списано невідшкодовувані втрати від браку	947	24

Джерело: [43]

ПКУ і НП(С)БО визначення терміна «супутня продукція» не дають, а є воно в Методрекомендаціях № 373. До супутньої (або попутної) продукції належить продукція, що одержується одночасно з цільовим (основним) продуктом у єдиному технологічному процесі [40].

Супутня продукція не належить до зворотних відходів (п. 330 Методрекомендацій № 373). Вона за якістю відповідає встановленим стандартам або технічним умовам, приймається відділом технічного контролю і призначена для подальшої переробки або відпуску стороннім підприємствам [19].

Супутня продукція є повноцінною і відповідної якості продукцією, що одержується під час стандартного технологічного процесу паралельно з основною (цільовою) продукцією. Саме належна якість і можливість подальшого використання в господарській діяльності і відрізняють супутню продукцію від зворотних відходів [19].

Зворотні відходи – це залишки сировини, матеріалів, напівфабрикатів, теплоносіїв та інших видів матеріальних цінностей, що утворилися у процесі виробництва продукції (робіт, послуг), які втратили повністю або частково первинні споживчі властивості початкового матеріалу (хімічні і фізичні), і тому їх використовують з підвищеними витратами (зниженням виходу продукції) або зовсім не використовують за прямим призначенням [19].

Кожне підприємство на основі аналізу свого техпроцесу виробництва самостійно встановлює в наказі про облікову політику, чи утворюється під час нього супутня продукція [59].

Вартість супутньої продукції обліковують за однойменною статтею калькуляції »Супутня продукція» і включають до складу загальної виробничої собівартості. При розрахунку виробничої собівартості основної продукції вартість супутньої продукції виключають (віднімають) із загальної виробничої собівартості [59].

Виробнича собівартість основної продукції	=	Загальна виробнича собівартість	-	Вартість супутній продукції	(1.1)

Відповідно до п. 11 НП(С)БО 16 рекомендує нам залежно від напряму використання супутньої продукції оцінювати її за:

– справедливою вартістю – для продукції, що підлягає реалізації;

– вартістю можливого використання – для продукції, що буде використана на самому підприємстві [74].

А п. 431 Методрекомендацій № 373 надає чотири способи оцінки супутньої продукції, а саме за:

– відпускними цінами (справедливою вартістю);

– ціною можливого використання (тільки при внутрішньому використанні);

– плановою собівартістю аналогічного продукту;

– нормативною собівартістю [74].

Оцінка супутньої продукції за справедливою вартістю (за відпускними цінами). Цей спосіб використовують при оцінці супутньої продукції, призначеної для продажу. Під якою розуміють суму, за яку можна продати актив за звичайних умов на певну дату (п. 4 НП(С)БО 19 «Об'єднання підприємств», затвердженого наказом Мінфіну від 07.07.1999 р. № 163).

Справедливою вартістю готової продукції буде ціна її реалізації за вирахуванням витрат на реалізацію та суми надбавки (прибутку) виходячи з надбавки (прибутку) для аналогічної готової продукції [74].

Оцінка супутньої продукції за ціною можливого використання підійде для оцінки супутньої продукції, що залишається для внутрішнього використання на самому підприємстві. За ціну можливого використання він рекомендує приймати різницю між ціною матеріалу, який замінює супутня продукція (тобто замінюваного матеріалу), і сумою додаткових витрат, пов'язаних з підготовкою його до використання [20].

Спосіб оцінки супутньої продукції підприємство обирає самостійно і зазначає його в наказі про облікову політику [40].

Міжнародний стандарт рекомендує обирати метод оцінки побічного продукту залежно від значущості (істотності) супутньої продукції щодо основної [42].

Якщо підприємство вважає супутню продукцію досить істотною (за своїми витратами, обсягами реалізації), то її собівартість калькулюють. При цьому, якщо витрати на переробку кожного продукту окремо визначити неможливо, то їх розподіляють між продуктами «на пропорційній та послідовній основі». Як базу розподілу можна прийняти ціну продажу кожного продукту (або на етапі виробничого процесу, коли продукти вже можна відокремити один від одного, або на момент завершення виробництва продукту) [42].

Якщо супутня продукція не істотна, що характерно для більшості побічних продуктів, то її оцінюють за чистою ціною продажу, тобто за розрахунковою продажною ціною під час звичайної діяльності за вирахуванням розрахункових витрат на завершення виробництва і розрахункових витрат, які необхідно понести для продажу (п. 6 МСБО 2 «Запаси»), а потім цю вартість віднімають від собівартості основного продукту. У результаті балансова вартість основного продукту істотно не відрізняється від його собівартості [43].

Здавання супутньої продукції з цеху на склад підприємства оформляють приймально-здавальними накладними або актами. Для оприбутковування супутньої продукції накладну-вимогу на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (типова форма № М-11) [59].

Зазвичай перелічені документи виписують у двох примірниках:

– перший примірник залишається на складі і є підставою для записів у картках складського обліку;

– другий примірник з розпискою завідувача складу у прийманні продукції повертають цеху-здавальнику [59].

Згодом перший примірник документа передають бухгалтерській службі підприємства для відображення в бухгалтерському обліку [59].

На складі на кожне найменування продукції відкривають картку складського обліку або ведуть книги складського обліку [74].

Подальшу передачу супутньої продукції для використання в госпдіяльності підприємства можна оформити накладною-вимогою на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (типова форма № М-11). Якщо відпуск продукції лімітується, то застосовують лімітно-забірні картки (типові форми № М-8, № М-9). Причому відпуск супутньої продукції понад установлений ліміт оформляють актом-вимогою на заміну (додатковий відпуск матеріалів (типова форма № М-10) [59].

Відвантаження продукції відповідно до договорів постачання оформляють наказом-накладною або видатковою накладною. Перший документ є наказом складу на відпуск або відвантаження готової продукції покупцям, в якому об’єднано два документи: наказ складу на відпуск (відвантаження) продукції та накладну на відпуск продукції зі складу [20].

При вивезенні продукції автотранспортом виписують товарно-транспортну накладну. У процесі виробництва інформація про витрати підприємства на виготовлення продукції (відповідно, у тому числі й витрати на виготовлення супутньої продукції) акумулюють за дебетом рахунку 23 «Виробництво» [42].

Бухгалтерський облік надходження супутньої продукції залежить від того, яким чином вона буде використана. Вартість закінченої виробництвом супутньої продукції списують з кредиту рахунку 23 у дебет рахунків:

– 26 «Готова продукція» – за справедливою вартістю такої продукції – у разі подальшої її реалізації (продажу);

– 20 «Виробничі запаси», 23 «Виробництво», 25 «Напівфабрикати» – в оцінці вартості можливого її використання – у разі «внутрішнього» використання такої продукції на самому підприємстві [19].

На рахунку 25 супутню продукцію, призначену для подальшої переробки, показують ті підприємства, які ведуть облік напівфабрикатів з використанням окремого рахунку. Точніше, це ті підприємства, які напівфабрикати власного виробництва використовують не тільки для внутрішніх потреб, а й реалізують на сторону як готову продукцію. А ось рахунок 23 для обліку супутньої продукції використовують, відповідно, у тих випадках, коли окремий облік напівфабрикатів не ведуть [20].

Списання супутньої продукції для її використання у госпдіяльності підприємства (наприклад, при виготовленні іншої продукції) показують за кредитом рахунків 20, 25 у кореспонденції з дебетом рахунку 23 (або інших рахунків обліку витрат) [59].

Що стосується подальшого продажу супутньої продукції, то тут усе просто. Реалізацію її на сторону відображають як і продаж основної продукції: через збільшення доходів від реалізації готової продукції (кредит субрахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції») і витрат, пов’язаних з такою реалізацією (дебет субрахунку 901 «Собівартість реалізованої готової продукції») [20].

Операції із супутньою продукцією впливають на фінансовий результат до оподаткування в тому звітному періоді, в якому відображають доходи і витрати від її реалізації або використання в бухобліку [19].

Якщо підприємство реалізує стороннім покупцям, то в періоді реалізації такої продукції її справедлива вартість зменшить об’єкт обкладення податком на прибуток, а продажна вартість (без ПДВ) збільшить його [59].

Якщо супутня продукція, що використовується у госпдіяльності підприємства, то її вартість вплине на фінансовий результат для цілей оподаткування або в періоді її використання (списання до складу витрат періоду), або в періоді реалізації основної продукції, при виготовленні якої її використовували [74].

Залежно від напряму використання супутньої продукції підприємство оцінює її за:

1) справедливою вартістю – у частині супутньої продукції, яку реалізують стороннім покупцям;

2) вартістю можливого використання – у частині супутньої продукції, що буде використана у виробничій діяльності підприємства [74].

Бухгалтерський облік супутньої продукції наведено у таблиці 1.11.

Таблиця 1.11 – Бухгалтерський облік супутньої продукції

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Оприбуткування супутньої продукції		
Відображено витрати на виробництво	23	13, 20, 22, 63, 65, 66, 685, 91
Оприбутковано з виробництва:		
– основну продукцію (1246699 грн. - 14500 грн. - 10000 грн.)	26	23
– супутню продукцію за справедливою вартістю	26/СП	23
– супутню продукцію за вартістю можливого використання	20, 23 (25)	23
Реалізація супутньої продукції на сторону		
Супутню продукцію реалізовано покупцю	361	701/СП
Відображено податкові зобов’язання з ПДВ	701/СП	641/ПДВ
Списано собівартість реалізованої супутньої продукції	901/СП	26/СП
Отримано оплату від покупця	311	361
Використання супутньої продукції у власному виробництві		
Вартість супутньої продукції списано до складу виробничих витрат	23	20, 23 (25)

Джерело: [74]

Операції з давальницькою сировиною – це операції з переробки (обробки, збагачення чи використання) давальницької сировини (незалежно від кількості замовників і виконавців, а також етапів (операцій)) з метою одержання готової продукції за відповідну плату. До операцій з давальницькою сировиною належать операції, в яких сировина замовника на конкретному етапі її переробки становить не менше 20 % загальної вартості готової продукції [42].

Давальницькою сировиною вважають сировину, матеріали, напівфабрикати, що комплектують вироби, енергоносії, які є власністю одного суб'єкта господарювання (замовника) і передаються іншому суб'єкту господарювання (виробнику) для виробництва готової продукції. Готова продукція (її частина) повертається власнику сировини або за його дорученням іншій особі [59].

Право власності на давальницьку сировину на кожному етапі її переробки, а також на вироблену з неї готову продукцію належить замовнику і не переходить до виконавця [74].

Схема давальницької переробки сировини наведена на рисунку 1.3.

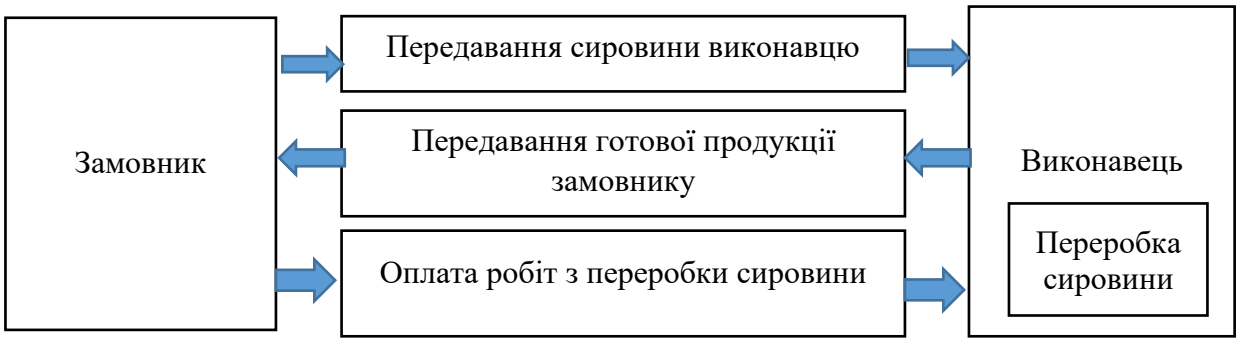

Рисунок 1.3 – Схема давальницької переробки сировини

Джерело: [74]

Для податково-облікових цілей процес взаємодії сторін за операціями з давальницькою сировиною можна окреслити так:

1) замовник передає свою сировину виконавцю на переробку;

2) виконавець переробляє цю сировину в готову продукцію і передає її замовнику;

3) замовник приймає готову продукцію і оплачує роботи виконавця з переробки сировини [20].

За своєю природою договір на переробку сировини на давальницьких умовах є договором підряду. У договорі слід обов'язково прописати, що виготовлення готової продукції відбувається з давальницької сировини замовника (дотримуючись норм ч. 1 ст. 839 ЦКУ). У договорі слід чітко зазначити вид сировини, що передається, її якість, кількість (одиницю виміру), обсяг. А також зазначити загальну вартість і ціну на кожен вид давальницької сировини [74].

Якщо раптом при проходженні технологічного процесу виявиться брак сировини, підрядник може надіслати замовнику претензію. Строки її розгляду, а також процес заміни сировини так само бажано прописати в договорі [42].

На виконання норм ст. 840 ЦКУ в давальницькому договорі слід зазначити норми витрати сировини і матеріалу, строки повернення її залишків, а також основних відходів. Залишки сировини та основних відходів належать замовнику – їх обов'язково потрібно повернути. У договорі обов'язково слід зазначити вид, назву готової продукції, що виробляється з сировини, її кількість та якість [59].

Кількість готової продукції зазначається на підставі технологічної схеми переробки, що описує не тільки відсоткове співвідношення сировини – готової продукції, а й всі етапи переробки. Переробка поставленої сировини повинна здійснюватися в чіткій відповідності з технологією, етапи якої зафіксовано в договорі [59].

Право власності на готову продукцію належить замовнику. Важливо в договорі прописати графік постачання і умови приймання сировини підрядником на переробку, а також строки передачі готової продукції замовнику [42].

Переробка виконується за оплату, що включає витрати переробника і плату за виконану роботу. Переробник несе відповідальність за збереження сировини, неправильне її використання (за порушення затвердженої технології переробки) і готової продукції замовника [74].

1.3 Контроль якості готової продукції

На підприємствах контроль якості продукції необхідно організувати на всіх етапах виробництва, а тому варто створити служби вхідного, операційного та приймального контролю якості з чітким поділом функцій і відповідальності за якість продукції, що випускається. Кількість членів і склад служб контролю визначаються відповідно до типу підприємства [27].

Служба вхідного контролю якості на підприємствах із власним складським господарством може бути укомплектована в такий спосіб: завідувач складу, заступник директора з постачання, начальник виробництва. На підприємствах без складського господарства приймання продуктів за якістю здійснюють начальник цеху, завідувач виробництва (його заступник), інженер-технолог, бригадир. Операційний і приймальний контроль на більшості підприємств здійснює єдина за складом служба: начальник цеху (завідувач виробництва), інженер, бригадир [49].

Служба вхідного контролю проводить контроль сировини, що надходить і перевіряє її відповідність даним, зазначеним у супровідних документах (сертифікатах), за органолептичними показниками, викладеними у нормативно-технічній документації. Коли виникають сумніви у доброякісності сировини, що надійшла, викликають працівника лабораторії для відбору зразків на аналіз. Також запрошують представника постачальника, у присутності якого здійснюють приймання продуктів за якістю [35].

На підставі лабораторного висновку постачальнику висувають претензії у встановленому порядку, і всі випадки постачання недоброякісної сировини фіксують у журналі обліку недоброякісної та нестандартної сировини, який

веде матеріально відповідальна особа, яка приймає сировину (продукти). Відповідно до договору за порушення стандартів і ТУ постачальник може бути оштрафований, а при кількаразових постачаннях продукції низької якості підприємство може в однобічному порядку розірвати договір з постачальником. Постачальник зобов'язаний відшкодувати підприємству збиток, що виник внаслідок постачання недоброякісної сировини, а також у результаті розірвання договору [36].

Служба вхідного контролю відповідає за якість сировини, що надходить. Невчасне повернення недоброякісних продуктів і неправильне їхнє оформлення, несвоєчасне надання матеріалів для висування позову постачальникам, порушення термінів реалізації продукції, наявність претензій усередині підприємства – все це свідчить про низьку виробничу дисципліну працівників складу та служби вхідного контролю [47].

При транспортуванні продуктів зі складу на виробництво завідувач виробництва (заступник, начальник цеху, бригадир) мусить приймати продукти за якістю відповідно до вимог нормативно-технічної документації. Якщо в оцінюванні якості продуктів між завідувачем виробництва і завідувачем складу виникли розбіжності, до приймання сировини долучають адміністрацію підприємства [34].

Операційний контроль – це контроль за чітким виконанням технологічних операцій і їхньою послідовністю, дотриманням режимів теплової обробки, (начальник цеху, завідувач виробництва). Проведення операційного контролю допомагає вчасно усунути порушення, виявлені на окремих етапах виробництва продукції. Операційний контроль проводиться шляхом органолептичної оцінки, перевірки відповідності сировинного набору технологічним картам, дотримання технологічних режимів і виходу продукції. Порушення, виявлені під час операційного контролю, фіксуються особами, відповідальними за контроль технологічного процесу в цеху, інженером-технологом, представниками лабораторії й адміністрації [47].

Контроль якості продукції, що випускається (приймальний контроль), організується залежно від типу підприємства. У цехах заготівельних підприємств і спеціалізованих цехів контроль ведуть залежно від виготовлення кожної партії продукції за органолептичними показниками, а також за виходом виробів по масі, дотриманням вимог з упакування і маркування [46].

Контроль за фізико-хімічними показниками проводить технологічна лабораторія. На всю продукцію, вироблену протягом зміни, має бути заповнене посвідчення якості, оформлене на бланку суворої звітності, пронумерованому й виданому бухгалтером підзвіт керівнику виробничого підрозділу. Подавання готової продукції в експедицію здійснюється лише за наявності посвідчення якості, що заповнене начальником цеху (завідувачем виробництва, бригадиром) [45].

Експедитор, у свою чергу, несе повну матеріальну відповідальність за збереження товарного вигляду прийнятої продукції і забезпечення режимів та термінів її зберігання. Оцінку якості готової продукції проводить служба контролю якості, члени якої відповідають за оцінку якості продукції, котра виготовляється протягом робочого дня. Комісія керується технологічними картами, технічними умовами, технологічними інструкціями й іншими нормативними документами [39].

Для посилення особистої відповідальності за якість продукції, що випускається, на деяких підприємствах бригадири одержують талони якості, що дозволяють оцінити їхню роботу. Талони якості, які мають три відривних купони, зберігаються у відділі кадрів разом з особовим листком з обліку кадрів. У разі порушення працівником технології, санітарних правил, надходження неналежних лабораторних аналізів продукції чи обґрунтованих скарг на її якість, випуску протягом трьох місяців поспіль па підприємстві вилучають один купон. Якщо в працівника вилучаються всі три купони, кваліфікаційна комісія переглядає його розряд. У цехах дні оцінки якості проводять щотижня, аналізуючи позитивний досвід роботи окремих

працівників, порушення, допущені за тиждень, заслуховують працівників, з вини яких була випущена продукція низької якості [81].

В разі встановлення фактів знищення/псування майна підприємство обов'язково має провести інвентаризацію. Інвентаризація потрібна щоб забезпечити достовірність даних бухгалтерського обліку і фінансової звітності. Перевірити і документально підтвердити наявність активів, стан, відповідність критеріям визнання і оцінки. Задокументувати активи, що не відповідають критеріям визнання. Інвентаризація потрібна і для виявлення знищених та/або пошкоджених документів підприємства. В такому разі інвентаризацію проводимо (на день установлення фактів псування) в обсязі, визначеному керівником підприємства [48].

Якщо підприємство або його відокремлений підрозділ знаходиться на тимчасово окупованій території чи в районі бойових дій, то інвентаризацію майна необхідно здійснити тільки після отримання власником фактичного доступу (безпечного та безперешкодного) до таких активів [18].

Коли стане можливо забезпечити безпечний і безперешкодний доступ до активів, тільки тоді постраждале підприємство:

– інвентаризує майно станом на 01 число місяця, наступного за місяцем, у якому зникли перешкоди для доступу до активів;

– відображає результати інвентаризації в бухгалтерському обліку відповідного звітного періоду [37].

Керівник створює інвентаризаційну комісію, а проведення інвентаризації оформлює наказом. До складу комісії входить:

– головний бухгалтер;

– матеріально відповідальна особа;

– якщо списується обладнання, то в комісію також входить профільний фахівець;

– інші члени комісії [46].

За результатами інвентаризації комісія складає по одному примірнику таких інвентаризаційних документів (таблиця 1.12).

Таблиця 1.12 – Документи інвентаризації

Об’єкти інвентаризації	Документи	Оформлення
Запаси, у т.ч. готової продукції	Інвентаризаційні описи запасів, у т.ч. готової продукції	Складають окремий опис для непридатних запасів, у т.ч. готової продукції в якому вказують найменування, кількість, причини, ступінь та характер псування, пропозиції щодо списання
Основні засоби (ОЗ), нематеріальні активи (НМА), МНМА	Інвентаризаційні описи необоротних активів (групи необоротних активів)	Складають окремі описи на ОЗ, МНМА які не підлягають відновленню. Вказують час їх введення в експлуатацію та причини, що привели до стану непридатності такі об’єкти
Документи первинка/бухрегістри	Акт втрачених документів	Інвентаризаційна комісія оформляє акт (у довільній формі) з описом усіх втрачених документів
Звіряльні відомості		Бухгалтерія відображає виявлені розбіжності між даними бухобліку і даними інвентаризаційних описів (актів інвентаризації)
Протокол інвентаризаційної комісії		У протоколі наводять пропозиції щодо списання ОЗ, МНМА, запасів/товарів або їх можливого використання. Протокол інвентаризаційної комісії протягом 5 днів має затвердити керівник

Джерело: [42]

Велике значення для ефективної роботи підприємства має контроль якості готової продукції, оскільки це остання можливість для виробника перевірити її відповідність вимогам. Контроль якості (quality control) - складова частина управління якістю, зосереджена на виконанні вимог до якості. Це діяльність, яка включає проведення вимірів, експертизи, іспитів або оцінки відповідності об’єкта встановленим вимогам [39].

Контроль якості передбачає перш за все відділення якісної продукції від неякісної. Це особливо важливо для продукції промисловості. Тому підприємства зосереджують основну увагу не на виявленні браку, а на його упередженні, на ретельному контролі сировини, що надходить на переробку, ритмічності її поставки, жорсткому контролі технологічних процесів (регулюванні температури, вологості, точності вімірювання) [37].

Значення контрою якості полягає в тому, що він дозволяє встановити відповідність продукції заданим вимогам або виявити допущені відхилення до моменту постачання продукції споживачу (замовнику) [18].

Завданнями контрою якості є: встановлення відповідності продукції та процесів вимогам нормативно-технічної документації, інформація про перебіг виробничого процесу та підтримання його стабільності; захист підприємства від постачань неякісної сировини та матеріалів, виявлення дефектної продукції на ранніх стадіях її виробництва; запобігання випуску продукції низької якості [48].

Об’єктами контролю на підприємстві є продукція, процеси її створення, транспортування, збереження, технічного обслуговування і ремонту, а також відповідна технічна документація [80].

Об’єкт контролю має кількісні та якісні характеристики, які повинні контролюватися. При цьому їх склад залежить від об’єкту контролю. У процесі виробництва продукції промисловості особлива увага надається контролю сировини, що надходить на переробку. З поліпшенням якості сировини збільшується вихід готової продукції із одиниці сировини, зменшується кількість відходів, краще використовуються виробничі потужності, зростає продуктивність праці і знижується собівартість продукції [81].

При контролі технологічних процесів виробництва особливе місце відводиться перевірці дотримання санітарно-гігієнічних норм та технологічної дисципліни. Сутність контролю полягає в отриманні інформації щодо стану об’єкту контролю, показників його властивостей і співставленні отриманих результатів з встановленими вимогами, зафіксованими в технічних умовах, стандартах, договорах на поставку продукції та інших документах [47].

Своєчасне виявлення браку дозволяє не допустити бракованих виробів до споживача. Слід враховувати, що чим пізніше виявлено дефектні вироби, тим більші втрати несе підприємство [46].

Класифікація видів контролю наведено у таблиці 1.13.

Таблиця 1.13 – Класифікація видів контролю

Класифікаційна ознака	Вид контролю
1	2
1. В залежності від етапу виробництва, на якому здійснюється контроль	Вхідний контроль – контроль сировини, матеріалів, напівфабрикатів, які надходять на підприємство для подальшого використання. Операційний контроль – контроль продукції, який проводиться в процесі виготовлення, транспортування і зберігання продукції. Своєчасне виявлення браку на операціях дозволяє не допустити бракованих виробів до споживача. Слід враховувати чим пізніше виявлено дефектні вироби, тим більші втрати несе підприємство. Приймальний контроль – контроль готової продукції після завершення всіх технологічних операцій із її виготовлення, за результатами якого приймають рішення про придатність продукції для постачання чи використання
2. У залежності від повноти охоплення об’єктів контролю	Суцільний контроль – контроль кожного окремого виробу в партії виготовленої продукції. Вибірковий контроль – контроль певної вибірки (проби) з великої партії продукції. За результатами контролю вибірки робиться висновок про якість усієї партії. Для аналізу результатів вибіркового контролю застосовуються методи математичної статистики, що дозволяє, базуючись на обмеженій кількості контрольних перевірок, визначити з потрібним ступенем точності якість партії виробів.
3. За періодичністю проведення контролю	Безперервний контроль – контроль протягом виробничого циклу виготовлення продукції. Він являє собою перевірку технологічних процесів при їх нестабільності, коли треба постійне забезпечення кількісних і якісних характеристик. Здійснюється, як правило, автоматичними і напівавтоматичними засобами контролю. Періодичний контроль – контроль, що проводиться через певні відрізки часу (один раз за зміну, добу, неділю, місяць і т.д.), тобто при стабільних технологічних процесах. Летючий (раптовий, миттєвий) контроль – несистематизована за часом і обсягом перевірка параметрів, об’єктів контролю. Ефективність такого контролю забезпечується його
4. За ступенем механізації контрольних операцій	Ручний контроль здійснюється за допомогою простого вимірюючого інструменту і ручної праці контролера. Механізований контроль здійснюється за допомогою більш вдосконалених засобів, які дозволяють механізувати працю контролера і підвищити його продуктивність. Автоматизований контроль характеризується використанням технічних засобів контролю, які зменшують до мінімуму ручну працю контролера. Автоматичний контроль повністю здійснюється технічними засобами, а контролер тільки веде спостереження
5. У залежності від виконавців контролю	Самоконтроль здійснює безпосередньо робітник, що виробляє певну продукцію. Інспекційний контроль передбачає його здійснення робітниками відділу технічного контролю підприємства (ВТК). В особливих випадках інспекційний контроль здійснюється представниками замовника. Технічний нагляд за виконанням вимог державних стандартів здійснюється органами Держспоживстандарту України.

Продовження таблиці 1.13

1	2
6. У залежності від можливості наступного використання продукції	Руйнівний контроль – випробування, після яких об'єкт контролю виходить із ладу. Наприклад, для виявлення ресурсу, виробу (електрична лампа, двигун) його випробовують до виходу із ладу. Неруйнівний контроль – перевірка параметрів за допомогою сучасних вимірювальних приладів (акустичних, магнітних, радіаційних, оптичних та інших), що не пошкоджують об'єкти контролю.
7. Відповідно до засобів, які використовуються	Вимірювальний контроль – контроль параметрів виробів за допомогою засобів контролю (контрольно-вимірювальних приладів, інструментів, апаратури). Широко застосовується в промисловості. Візуальний контроль – це варіант органолептичного, при якому контроль здійснюється тільки органами зору.
8. У залежності від ступеню впливу на технологічний процес або продукцію	Активний контроль – це контроль, який дозволяє не тільки контролювати характеристики, але надає можливість безпосередньо впливати на параметри виробничого процесу за допомогою засобів автоматичного регулювання, що виключає виникнення дефектів в об'єктах контролю. Пасивний контроль – це контроль, який надає можливість вимірювати і фіксувати параметри якості об'єкту контролю. Його застосовують при оцінці сировини, що поступає на переробку або при оцінці якості готової продукції, тобто проводиться перевірка параметрів певного виробу

Джерело: [46]

За результатами контролю й аналізу інформації готуються та впроваджуються коригувальні заходи, що завершують цикл управління якістю. Від правильної організації і функціонування системи контролю якості значною мірою залежить ефективність всієї системи управління якістю підприємства. Система контролю – це сукупність засобів контролю, методів виконання контрольних операцій і виконавців, які взаємодіють із об'єктом контролю за правилами, визначеними відповідною документацією [41].

На підставі фактів, виявлених інвентаризацією, керівник ухвалює рішення:

– про списання активів, подальше використання яких неможливе;

– про проведення робіт з ліквідації зруйнованого об'єкта;

– про оцінку й оприбуткування запчастин, матеріалів, брухту, дорогоцінних металів, що залишилися після знищення/ліквідації активів [18].

Результати інвентаризації на підставі затвердженого протоколу інвентаризаційної комісії відображають в обліку та фінансовій звітності того звітного періоду, у якому закінчено інвентаризацію [37].

Стандарти системи управління якістю включає такі стандарти та сертифікацію:

- ISO 9001 – стандарт, що встановлює вимоги до системи управління якістю підприємства;

- ISO 13485 – стандарт, який визначає вимоги до системи управління якістю підприємств-виробників виробів медичного призначення;

- AQAP (Allied Quality Assurance Publications) – вимоги до систем управління якістю для підприємств оборонно-промислового комплексу (Стандарт НАТО) [81].

ДСТУ ISO 9001:2015 – це національний стандарт, український аналог міжнародної системи управління якістю, який діє на території України та базується на загальних міжнародних принципах організації та контролю робочих процесів. Систему впроваджують підприємства, які орієнтовані на національний ринок [46].

Міжнародний стандарт ISO 9001:2015 (системи управління якістю) прийнятий і визнаний більш ніж в 140 країнах світу, і являє собою набір вимог до системи менеджменту якості підприємства [48].

Розроблена, правильно впроваджена і сертифікована Система управління якістю надає стратегічні та економічні переваги для підприємства:

- переваги перед конкурентами при участі в національних і міжнародних тендерах, виставках, торгах;

- підвищення якості продукції / послуг;

- підвищення інвестиційної привабливості;

- оптимізація документообігу компанії;

- задоволення вимог постачальників і споживачів про наявність в компанії діючої Системи управління якістю;

- зниження рівня браку або невідповідної продукції;

- можливість виходу на нові, в тому числі міжнародні ринки;

- отримання додаткових переваг в рекламі і просуванні на ринку [39].

Отже, готова продукція – це продукція, що повністю за кінчена обробкою на цьому підприємстві, пройшла всі стадії технічного випробування (якщо вимагають від повідні її особливості), приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками і відповідає технічним умовам і стандартам, не потребує подальшої обробки на цьому підприємстві і здана на склад. Готова продукція – це матеріальний результат виробничої діяльності підприємства.

Готова продукція відноситься до складу запасів. Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про готову продукцію визначаються НП(С)БО 9 «Запаси», НП(С)БО 16 «Витрати» та Методичні рекомендації № 2 з бухгалтерського обліку запасів.

Передачу продукції для використання в господарській діяльності підприємства можна оформити накладною-вимогою на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (типова форма № М-11). Крім того, якщо відпуск продукції лімітується, то застосовують лімітно-забірні картки (типові форми № М-8, № М-9). Причому відпуск супутньої продукції понад установлений ліміт оформляють актом-вимогою на заміну (додатковий відпуск матеріалів (типова форма № М-10). Відвантаження продукції відповідно до договорів постачання оформляють наказом-накладною або видатковою накладною. Перший документ є наказом складу на відпуск або відвантаження готової продукції покупцям, в якому об’єднано два документи: наказ складу на відпуск (відвантаження) продукції та накладну на відпуск продукції зі складу.

В основу контролю якості продукції підприємств різних видів власності закладений принцип економічної залежності працівників від якості продукції,

що випускається, тобто принцип економічної зацікавленості працівників у випуску продукції високої якості. Оцінку якості продукції й облік результатів контролю продукції, що випускається кожним працівником, ведуть на всіх етапах виробництва, порушення фіксують і встановлюють винну особу. За систематичне порушення технологічної і виробничої дисципліни, випуск продукції низької якості, наявність скарг на якість продукції і незадовільні лабораторні аналізи працівнику знижують кваліфікаційний розряд. У трудовій угоді (контракті) можуть бути обговорені й інші заходи покарання за порушення технологічної дисципліни. Винні в зниженні якості продукції, що завдало матеріального збитку, несуть матеріальну відповідальність за заподіяну підприємству шкоду.

Якість продукції формується під впливом таких важливих чинників: активне прагнення підприємств до оперативного використання досягнень науково-технічного прогресу; ретельне вивчення вимог внутрішнього і міжнародного ринків, а також потреб різноманітних категорій споживачів; інтенсивне використання творчого потенціалу персоналу через навчання, виховання, систематичне підвищення кваліфікації, різноманітну мотивацію матеріального та морального характеру.

Важливими властивостями для оцінки якості є: технічний рівень, що відбиває матеріалізацію в продукції науково-технічних досягнень; естетичний рівень, що характеризується комплексом властивостей, пов'язаних з естетичними відчуттями і поглядами; експлуатаційний рівень, пов'язаний з технічною стороною використання продукції (догляд за виробом, ремонт і т.п.); технічна якість, що припускає гармонічне ув'язування передбачуваних і фактичних споживчих властивостей в експлуатації виробу (функціональна точність, надійність, тривалість терміну служби).

У бухгалтерському обліку повернення готової продукції відображають проводками: Дт 704 – Кт 361. При цьому витрати на вартість поверненої готової продукції сторнують проводкою Дт 901 – Кт 26.

Операційний контроль - це контроль за чітким виконанням технологічних операцій і їхньою послідовністю, дотриманням режимів теплової обробки, (начальник цеху, завідувач виробництва). Проведення операційного контролю допомагає вчасно усунути порушення, виявлені на окремих етапах виробництва продукції. Операційний контроль проводиться шляхом органолептичної оцінки, перевірки відповідності сировинного набору технологічним картам, дотримання технологічних режимів і виходу продукції. Порушення, виявлені під час операційного контролю, фіксуються особами, відповідальними за контроль технологічного процесу в цеху, інженером-технологом, представниками лабораторії й адміністрації. Контроль якості продукції, що випускається (приймальний контроль), організується залежно від типу підприємства.

При здійсненні заміни неякісного гарантійної готової продукції облікові особливості залежать від її виду– «замінника» (аналогічний або інший). Якщо покупець міняє неякісну готову продукцію на готову продукцію належної якості аналогічної марки (моделі, артикулу, модифікації), ціна на який змінилася, то перегляд цін не здійснюємо; готову продукцію іншої (іншої марки, моделі, артикулу, модифікації) належної якості, виникає необхідність у перегляді цін.

2 ДОКУМЕНТУВАННЯ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ЯКОСТІ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ ТА ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ НА ТОВ «ЗЛМЗ»

2.1 Загальна характеристика ТОВ «ЗЛМЗ»

ТОВ «ЗЛМЗ» пройшов наглядові аудити інтегрованої системи менеджменту на відповідність вимогам міжнародних стандартів з якості ISO 9001:2015, екологічного менеджменту ISO 14001:2015, охорони здоров'я та безпеки праці ISO 45001:2018 та ресертифікаційний аудит за вимогами стандарту енергетичного менеджменту ISO 50001:2018.

Контроль якості продукції відбувається через:

- визначення фізико-механічних властивостей формувальної суміші;
- вимірювання масової частки елементів в розплаві чавуну здійснюється за допомогою оптико-емісійного спектрометра spektro max;
- визначення мікроструктури виливків здійснюється за допомогою мікроскопу метам р1;
- вимірювання геометричних розмірів виливків здійснюється за допомогою портативної координатно-вимірювальної машини absolute arm compact 7312 типу «вимірювальна рука»;
- контроль внутрішніх дефектів здійснюється ультразвуковим дефектоскопом уд2в-п.

Аудитори компанії «Бюро Верітас Сертифікейшн Україна» провели перевірки підрозділів комбінату на відповідність вимогам міжнародних стандартів інтегрованої системи менеджменту з якості, екології та охорони праці. Фахівці аудиторської компанії «Технічні та управлінські послуги», корпоративного партнера «ТЮФ Зюд», провели ресертифікаційний аудит з енергетичного менеджменту.

Під час перевірки аудитори високо оцінили рівень функціонування інтегрованої системи менеджменту на підприємстві: ефективну систему превентивного управління якістю, дотримання міжнародних екологічних

норм, впровадження заходів з енергоощадження і неформальний підхід співробітників до питань охорони праці та промислової безпеки.

За підсумками аудитів рекомендовано до продовження сертифікатів на відповідність стандартам ISO 9001:2015, ISO 14001:2015 та ISO 45001:2018, а також на отримання сертифіката ISO 50001:2018, що підтверджує відповідність системи енергетичного менеджменту.

Сертифікований ТОВ «ЗЛМЗ» регулярно підтверджує свою відповідність міжнародному стандарту системи менеджменту якості.

ТОВ «ЗЛМЗ» придбав бетоноскоп, що є портативний діагностичний пристрій допомагає визначити технічний стан будівель і споруд. Це важливо задля збереження надійності промислових майданчиків. Фахівці ТОВ «ЗЛМЗ» використовують бетоноскоп для діагностики стін і дахів приміщень. Під час перевірки даху відділення виробництва великого змінного обладнання ливарного цеху за лічені хвилини побачили стан арматури та з'єднання конструкцій. Він скорочує час і витрати на обстеження виробничих будівель та дає повну картину їх технічного стану.

ТОВ «ЗЛМЗ» на Форумі інноваційного виробництва представив два успішні проєкти: 1) роботизований зварювальний комплекс Yaskawa компанії «Тріада», яке виконує багатосерійні замовлення в цеху металоконструкцій. За добу роботизований комплекс виконує такий самий обсяг робіт, як 12 кваліфікованих спеціалістів; 2) впроваджена спільно з Metinvest Digital система моніторингу Koeebox, встановлена на обладнанні механічного цеху. Koeebox в онлайн-форматі визначає режим та ефективність роботи верстата, вона дозволяє дистанційно керувати устаткуванням.

Серед найбільших відремонтованих об'єктів 2021 року є санітарно-побутовий комплекс механічного цеху, два приміщення для змінно-зустрічних зборів і кімната для приймання їжі механічного цеху. Приміщення укомплектували новими меблями та технікою.

2.2 Документування обліку та оподаткування якості готової продукції на ТОВ «ЗЛМЗ»

У серпні 2024 року продавець відвантажив покупцеві товар на загальну суму 10200 грн (у тому числі ПДВ 20 % – 1700 грн); собівартість проданого товару – 6000 грн.

У вересні 2024 року покупець виявив істотні недоліки, повертає товар постачальникові. Постачальник повертає грошові кошти в повному обсязі, виходячи з вартості товару на момент постачання. Обидва суб'єкти господарської діяльності – платники ПДВ.

Повернення товару з істотними недоліками наведено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Повернення товару з істотними недоліками

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
Серпень 2024 року			
Відвантажено товар покупцеві	361	702	10200
Складено і зареєстровано ПН у ЄРПН, нараховано ПЗ з ПДВ	702	641/ПДВ	1700
Списано собівартість реалізованої готової продукції	902	281	6000
Отримано грошові кошти від покупця	311	361	10200
Вересень 2024 року			
Відображено повернення готової продукції покупцем	704	361	10200
Оприбутковано повернену покупцем готову продукцію (методом «червоне сторно»)	902	281	6000
Перераховано грошові кошти покупцеві за повернену готову продукцію	361	311	10200
Складено РК на день перерахування грошових коштів за повернений неякісну готову продукцію. Відображаємо методом «червоне сторно»	704	643 /2	1700
На підставі РК, своєчасно зареєстрованого в ЄРПН, відкориговано суму нарахованих раніше ПЗ з ПДВ (методом «червоне сторно»)	643/2	641/ ПДВ	1700

Джерело: складено за даними ТОВ «ЗЛМЗ»

ТОВ «ЗЛМЗ» в червні 2024 року реалізувало покупцеві готову продукцію вартістю 14400 грн (у тому числі ПДВ 2400 грн). Собівартість реалізованої готової продукції 9000 грн.

Згодом (у межах гарантійного строку) були виявлені істотні недоліки в товарі, і покупець пред’явив вимогу здійснити його гарантійну заміну.

У вересні 2024 року покупець повертає неякісну готову продукцію, а замість нього підприємство передає іншу готову продукцію вартістю 15600 грн (у тому числі ПДВ 2600 грн) і собівартістю 9500 грн. Покупець доплачує різницю в ціні в сумі 1200 грн (15600 - - 14400). Обидва суб’єкти господарювання –платники ПДВ.

Облік гарантійної заміни неякісної готової продукції наведено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Облік гарантійної заміни неякісної готової продукції

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
Червень 2024 року			
Реалізовано готової продукції покупцеві	361	701	14400
Складено і зареєстровано ПН у ЄРПН, нараховано ПЗ з ПДВ	701	641/ПДВ	2400
Списано собівартість готової продукції, що реалізується	901	26	9000
Отримано грошові кошти від покупця	311	361	14400
Вересень 2024 року			
Повернено готову продукцію покупцем	704	361	14400
Складено РК на дату повернення неякісної готової продукції	704	643/2	2400
Своєчасно зареєстровано РК у ЄРПН і відкориговано ПЗ	643/2	641/ПДВ	2400
Оприбутковано на баланс неякісну готову продукцію (методом «червоне сторно»)	901	26	9000
Передано покупцеві нову готову продукцію у зв’язку з гарантійною заміною	361	701	15600
Нараховано ПЗ з ПДВ, складено і зареєстровано нову ПН у ЄРПН	701	641/ПДВ	2600
Доплачено покупцем різницю між новим і старим товаром (15600 - 14400)	311	685	1200
Відображено залік заборгованостей	685	361	1200
Списано собівартість готової продукції – «замінника», переданого покупцеві в межах гарантійної заміни	901	26	9500

Джерело: складено за даними ТОВ «ЗЛМЗ»

Для цілей бухгалтерського обліку пропорційне зменшення ціни здійснюють через вирахування з доходу (субрахунок 704) з виплатою покупцеві суми такого зменшення.

ТОВ «ЗЛМЗ» відвантажило в серпні 2024 року готову продукцію на суму 86400 грн (у тому числі ПДВ 20 % – 14400 грн). Собівартість готової продукції 62000 грн.

Проте вже у вересні 2024 року покупець виявив дефекти в готової продукції, які істотно погіршують його якість. Сторони дійшли згоди про зміну ціни на неякісний товар на 10 % і закріпили таке рішення в додатковій угоді.

Продавець повернув покупцеві передбачену додатковою угодою суму в розмірі 8640 грн (86400 грн × 10 %), у тому числі ПДВ 1440 грн. Обидві сторони угоди – платники ПДВ. Облік зменшення вартості робіт у межах гарантійного строку

Облік пропорційного зменшення вартості неякісної готової продукції наведено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Облік зменшення вартості робіт у межах гарантійного строку

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
Серпень 2024 року			
Реалізовано готову продукцію покупцеві	361	701	86400
Складено і зареєстровано ПН у ЄРПН, нараховано ПЗ з ПДВ	701	641/ПДВ	14400
Списано собівартість готової продукції, що реалізується	901	26	62000
Отримано грошові кошти від покупця	311	361	86400
Вересень 2024 року			
Підписано додаткову угоду про пропорційне зменшення вартості готової продукції на 10 %	704	361	8640
Перераховано покупцеві грошові кошти в сумі зменшення вартості неякісної готової продукції	361	311	8640
Складено «зменшуючий» РК до раніше сформованої ПН	704	643/2	1440
Зменшено ПЗ з ПДВ згідно зі своєчасно зареєстрованим покупцем РК у ЄРПН	643/2	641/ПДВ	1440

Джерело: складено за даними ТОВ «ЗЛМЗ»

ТОВ «ЗЛМЗ» реалізувало готову продукцію за договірною вартістю 15000 грн (у тому числі ПДВ – 2500 грн). Собівартість продукції – 10000 грн Після виявлення браку покупець повернув продукцію продавцеві.

Складено акт про виявлені недоліки. Бракована продукція реалізована за зниженою ціною 10800 грн (у тому числі ПДВ – 1800 грн).

Облік реалізації бракованої продукції за зниженою ціною наведено у таблиця 2.4.

Таблиця 2.4 – Облік реалізації бракованої продукції за зниженою ціною

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
Реалізація продукції			
Реалізовано готову продукцію	361	701	15000
Нараховано ПЗ з ПДВ	701	641/ПДВ	2500
Списано собівартість реалізованої продукції	901	26	10000
Повернення бракованої продукції покупцем			
Оприбутковано повернену покупцем браковану продукцію (здійснено коригування методом «червоне сторно»)	901	26	10000
Відкориговано дохід у зв'язку з поверненням	704	361	15000
Відкориговано ПЗ з ПДВ:			
– складено зменшуючий РК	704	643/2*	2500
– зменшено податкові зобов'язання з ПДВ методом «червоне сторно» (після реєстрації РК у ЄРПН)	643/2	641/ПДВ	2500
Реалізація бракованої продукції за зниженою ціною			
Реалізовано браковану продукцію за зниженою ціною	361	701	10800
Нараховано ПЗ з ПДВ	701	641/ПДВ	1800*
Списано собівартість реалізованої продукції	901	26	9000
Отримано оплату від покупця	311	361	10800

Джерело: складено за даними ТОВ «ЗЛМЗ»

На ТОВ «ЗЛМЗ» виник невиправний брак. Собівартість бракованих виробів становить 9600 грн. Сума вхідного ПДВ, раніше віднесеного до податкового кредиту виходячи з вартості матеріалів, витрачених на виготовлення бракованих виробів, – 960 грн.

У результаті розібрання бракованих виробів отримано відходи (матеріали), оприбутковані за ціною їх можливого використання 1440 грн.

Брак є технічно неминучим або брак є непередбаченим (наднормативним). Втрати від браку, що підлягають відшкодуванню винною особою (працівником), становлять 6600 грн.

Зазначена сума утримана із заробітної плати працівника за його заявою.

Облік відходів від невиправного браку наведено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Облік відходів від невиправного браку

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
Варіант 1. Технічно неминучий невиправний брак			
Списано фактичну собівартість технічно неминучого невиправного браку	24	23	9600
Оприбутковано відходи від остаточно забракованої продукції	209	24	1440
Включено до виробничої собівартості продукції, що випускається, втрати від технічно неминучого невиправного браку (9600 грн - 1440 грн)	23 (91)	24	8160
Варіант 2. Непередбачений невиправний брак			
Списано фактичну собівартість непередбаченого невиправного браку	24	23	9600
Нараховано податкові зобов’язання з ПДВ за матеріалами, використаними для виготовлення остаточно забракованої продукції	24	641/ПДВ	960
Оприбутковано відходи від остаточно забракованої продукції	209	24	1440
Відображено втрати від забракованої продукції в позабалансовому обліку до виявлення винної особи (9600 грн + 960 грн - 1440 грн)	072	–	9120
Зменшено втрати від браку на суму, що відшкодовується винною особою	375	24	6600
Списано з позабалансового обліку вартість втрат від браку у зв’язку з установленням винної особи	–	072	9120
Утримано із зарплати працівника суму відшкодування втрат від браку, що виник з його вини	661	375	6600
Списано невідшкодовані втрати від браку (9600 грн + 960 грн - 1440 грн - 6600 грн)	947	24	2520
	791	947	2520

Джерело: складено за даними ТОВ «ЗЛМЗ»

ТОВ «ЗЛМЗ» ліквідовує обладнання. Первісна вартість об’єкта – 45000 грн, сума нарахованого зносу – 40950 грн. Складено акт на списання об’єкта основних засобів за формою № ОЗ-3. У результаті ліквідації оприбутковано металобрухт оціночною вартістю 3000 грн.

Облік відходів від ліквідації основних засобів наведено у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Облік відходів від ліквідації основних засобів

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
Списано суму нарахованої амортизації об'єкта ОЗ, що ліквідується	131	104	40950
Списано залишкову вартість об'єкта ОЗ, що ліквідується (45000 грн - 40950 грн)	976	104	4050
Оприбутковано металобрухт	209	746	3000
Віднесено на фінансовий результат:			
– витрати, пов'язані зі списанням об'єкта	793	976	4050
– дохід у зв'язку з оприбуткуванням відходів	746	793	3000

Джерело: складено за даними ТОВ «ЗЛМЗ»

У ТОВ «ЗЛМЗ» у складі запасів обліковуються відходи:

1) для реалізації на сторону (за чистою вартістю реалізації) – на суму 2640 грн;

2) для внутрішнього використання (за ціною можливого використання) – на суму 600 грн.

Перша група відходів реалізована іншому підприємству за договірною вартістю 3168 грн (у тому числі ПДВ – 528 грн). Друга – використана для адміністративних потреб.

Облік вибуття відходів наведено у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Облік вибуття відходів

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
Реалізовано відходи іншому підприємству	377	712	3168
Відображено податкові зобов'язання з ПДВ	712	641/ПДВ	528
Списано собівартість реалізованих відходів	943	209	2640
Надійшла оплата за реалізовані відходи	311	377	3168
Відпущено відходи для адміністративних потреб	92	209	600
Відображено у складі фінансового результату:			
– дохід від продажу відходів	712	791	2640
– собівартість реалізованих відходів	791	943	2640
– адміністративні витрати	791	92	600

Джерело: складено за даними ТОВ «ЗЛМЗ»

ТОВ «ЗЛМЗ» купило і передало у виробництво матеріали на суму 120000,00 грн (у тому числі ПДВ – 20000,00 грн). У процесі виробництва продукції підприємством були отримані зворотні відходи. Їх частину,

призначену для продажу, оприбуткували за чистою вартістю реалізації (на суму 100,00 грн). Іншу частину, призначену для використання у власному виробництві, оприбуткували за ціною можливого використання (на суму 60,00 грн).

Облік зворотних відходів наведено у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Облік зворотних відходів

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
Отримано матеріал від постачальника	201	631	100000,00
Відображено суму податкового кредиту з ПДВ (за наявності зареєстрованої в ЄРПН податкової накладної)	644/1	631	20000,00
	641/ПДВ	644/1	20000,00
Перераховано оплату постачальнику	631	311	120000,00
Передано матеріали у виробництво	23	201	100000,00
Оприбутковано на склад зворотні відходи:			
– для реалізації на сторону	209	23	100,00
– для використання у виробництві	201	23	60,00

Джерело: складено за даними ТОВ «ЗЛМЗ»

На ТОВ «ЗЛМЗ» виник невиправний брак. Собівартість бракованих виробів склала 8000,00 грн.

Сума «вхідного» ПДВ за бракованою продукцією, раніше віднесеного до податкового кредиту, – 800,00 грн.

У результаті розбирання бракованих виробів отримано відходи (матеріали), оприбутковані за справедливою вартістю 1200,00 грн.

Брак є технічно неминучим або брак є непередбаченим (наднормативним). Втрати від браку, що підлягають відшкодуванню винною особою, склали 3000,00 грн. Зазначену суму утримано із заробітної плати працівника за його заявою.

Облік відходів від невиправного браку наведено у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Облік відходів від невиправного браку

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
Варіант 1. Технічно неминучий невиправний брак			
Списано фактичну собівартість технічно неминучого невиправного браку	24	23	8000,00
Оприбутковано за справедливою вартістю відходи від остаточно забракованої продукції	209	24	1200,00
Включено до виробничої собівартості продукції, що випускається, втрати від технічно неминучого невиправного браку (8000,00 грн - 1200,00 грн)	91	24	6800,00
Варіант 2. Непередбачений невиправний брак			
Списано фактичну собівартість непередбаченого невиправного браку	24	23	8000,00
Нараховано податкові зобов'язання з ПДВ за матеріалами, вартість яких включено до собівартості забракованої продукції	24	641/ПДВ	800,00
Оприбутковано за справедливою вартістю відходи від остаточно забракованої продукції	209	24	1200,00
Відображено втрати від забракованої продукції в позабалансовому обліку до виявлення винної особи (8000,00 грн + 800,00 грн - 1200,00 грн)	072	–	7600,00
Зменшено втрати від браку на суму, що відшкодовується винною особою	375	24	3000,00
Списано з позабалансового обліку вартість втрат від браку у зв'язку з установленням винної особи	–	072	7600,00
Утримано із зарплати працівника суму відшкодування втрат від браку, що виник з його вини	661	375	3000,00
Списано невідшкодовувані втрати від браку (8000,00 грн + 800,00 грн - 1200,00 грн - 3000,00 грн)	947	24	4600,00

Джерело: складено за даними ТОВ «ЗЛМЗ»

Обсяг виробничих витрат ТОВ «ЗЛМЗ» у вересні 2023 року становив 1246699 грн (для спрощення прикладу припустимо, що залишки незавершеного виробництва на початок і кінець місяця відсутні). У процесі виробництва одночасно з основною було отримано супутню продукцію. Надалі частину супутньої продукції реалізовано покупцю за вартістю 18000 грн (у тому числі ПДВ 20 % – 3000 грн), а частину використано для виробництва продукції підприємства.

Залежно від напряму використання супутньої продукції підприємство оцінює її за:

1) справедливою вартістю – у частині супутньої продукції, яку реалізують стороннім покупцям;

2) вартістю можливого використання – у частині супутньої продукції, що буде використана у виробничій діяльності підприємства.

Облік супутньої продукції наведено у таблиця 2.10.

Таблиця 2.10 – Облік супутньої продукції

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
Оприбуткування супутньої продукції			
Відображено витрати на виробництво	23	20	1246699
Оприбутковано з виробництва:			
– основну продукцію (1246699 грн - 14500 грн - 10000 грн)	26	23	1222199
– супутню продукцію за справедливою вартістю	26/СП	23	14500
– супутню продукцію за вартістю можливого використання	20	23	10000
Реалізація супутньої продукції на сторону			
Супутню продукцію реалізовано покупцю	361	701/СП	18000
Відображено податкові зобов’язання з ПДВ	701/СП	641/ПДВ	3000
Списано собівартість реалізованої супутньої продукції	901/СП	26/СП	14500
Отримано оплату від покупця	311	361	18000
Використання супутньої продукції у власному виробництві			
Вартість супутньої продукції списано до складу виробничих витрат	23	20	10000

Джерело: складено за даними ТОВ «ЗЛМЗ»

Унаслідок ворожого обстрілу було знищено приміщення складу ТОВ «ЗЛМЗ» (основний засіб), первісна вартість якого – 7700 тис. грн, ліквідаційна вартість – 500 тис. грн, вартість, що амортизується – 7200 тис. грн, накопичений знос – 6600 тис. грн. На складі знаходились: готова продукція на суму 1500 тис. грн; вимірювальний пристрій (МНМА), за яким сума нарахованої амортизації – 1500 грн, залишкова (балансова) вартість – 1500 грн.

Облік списання знищеного складу з товаром наведено у таблиця 2.11.

Таблиця 2.11 – Облік списання знищеного складу з готовою продукцією

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн
Списуємо об’єкт ОЗ «Склад»			
Списано суму нарахованого зносу об’єкта ОЗ «Склад», що ліквідується	131	103	6600
Списано залишкову вартість об’єкта, що ліквідується (7200 - 6600) + 500	976	103	1100
Відображено суму збитків за балансом	072	–	1100
Списуємо готову продукцію			
Списано вартість знищеної готової продукції	947	26	1500
Суму нестачі готової продукції відображено на забалансі	072	–	1500
Списано об’єкт МНМА			
Списано суму нарахованої амортизації МНМА	132	112	1500
Списано залишкову вартість МНМА	976	112	1500
Відображено суму збитків за балансом	072	–	1500

Джерело: складено за даними ТОВ «ЗЛМЗ»

2.3 Фінансовий аналіз ТОВ «ЗЛМЗ»

Для аналізу фінансової звітності використовуємо бухгалтерську звітність підприємства та існуючу методику для проведення аналізу. Для оцінки фінансового стану ТОВ «ЗЛМЗ» використовують інструмент фінансовий аналіз. Аналіз ліквідності ТОВ «ЗЛМЗ» за 2020-2023 роки наведено у таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 – Аналіз ліквідності ТОВ «ЗЛМЗ» за 2020-2023 роки

Показник	Норматив	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт покриття	>1	1,119967	1,192893	1,5398688	1,855728
Коефіцієнт швидкої ліквідності	>0,6	0,312741	0,383653	0,7855253	1,157779
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	>=0,25	0,003585	0,143284	0,132781	0,169685
Чистий оборотний капітал, тис грн		870	1357	4692	8553

Продовження таблиці 2.12

Показник	Відхилення 2021р. від 2020р.		Відхилення 2022р. від 2021р.		Відхилення 2023р. від 2022р.	
	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %
1	7	8	9	10	11	12
Коефіцієнт покриття	0,072926	6,511422	0,346976	29,08695	0,315859	20,51207
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,070912	22,67428	0,401872	104,7488	0,372254	47,38914
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,139698	3896,51	-0,0105	-7,3299	0,036904	27,79298
Чистий оборотний капітал, тис грн	487	55,97701	3335	245,7627	3861	82,289

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

Аналіз ліквідності ТОВ «ЗЛМЗ» за 2020-2023 роки свідчить про покращення фінансової стійкості підприємства.

Коефіцієнт покриття, що відображає здатність підприємства покривати свої поточні зобов’язання за рахунок оборотних активів, зріс із 1,119967 у 2020 році до 1,855728 у 2023 році. Це вказує на поступове зростання платоспроможності підприємства, оскільки значення цього коефіцієнта перевищує норматив >1.

Коефіцієнт швидкої ліквідності, який показує, чи зможе підприємство погасити свої короткострокові зобов’язання за рахунок найбільш ліквідних активів (грошових коштів і дебіторської заборгованості), також суттєво зріс: з 0,312741 у 2020 році до 1,157779 у 2023 році. Це свідчить про значне покращення фінансового стану підприємства, оскільки у 2023 році показник перевищив нормативне значення 0,6.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності, який показує частку короткострокових зобов’язань, що можуть бути погашені негайно за рахунок грошових коштів, також демонструє позитивну динаміку. У 2020 році він

становив лише 0,003585, що є вкрай низьким показником, однак у 2023 році підвищився до 0,169685. Незважаючи на значне покращення, він все ще не досягає нормативного значення (≥0,25), що вказує на необхідність збільшення обсягу грошових коштів у структурі активів.

Чистий оборотний капітал, який визначає різницю між оборотними активами та короткостроковими зобов'язаннями, також має позитивну тенденцію. У 2020 році його значення становило 870 тис. грн, а у 2023 році – 8553 тис. грн, що є зростанням у майже 10 разів. Це свідчить про покращення фінансової гнучкості підприємства та зниження ризику фінансових труднощів.

Загалом аналіз ліквідності показує, що підприємство значно зміцнило свою фінансову стійкість протягом 2021-2023 років, покращивши основні показники платоспроможності. Однак варто звернути увагу на абсолютну ліквідність та забезпечити достатній рівень грошових коштів для миттєвого покриття зобов'язань.

Аналіз платоспроможності ТОВ «ЗЛМЗ» за 2020-2023 роки наведено у таблиці 2.13.

Таблиця 2.13 – Аналіз платоспроможності ТОВ «ЗЛМЗ» за 2020-2023 роки

Показник	Норматив	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт фінансової автономії	>=0,5	0,692244	0,69558	0,6877948	0,676571
Коефіцієнт фінансування	< 1	0,444577	0,437649	0,4539221	0,478042
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	>=0,1	0,119967	0,192893	0,5398688	0,855728
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0,2	0,049556	0,076919	0,2173933	0,361511

Продовження таблиці 2.13

Показник	Відхилення 2021р. від 2020р		Відхилення 2022р. від 2021р.		Відхилення 2023р. від 2022р.	
	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %
1	7	8	9	10	11	12
Коефіцієнт фінансової автономії	0,003336	0,481937	-0,00779	-1,11927	-0,01122	-1,6319
Коефіцієнт фінансування	-0,00693	-1,55846	0,016273	3,718341	0,02412	5,313713
Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами	0,072926	60,78824	0,346976	179,8804	0,315859	58,50663
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,027363	55,21667	0,140475	182,6273	0,144118	66,29374

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

Аналіз платоспроможності ТОВ «ЗЛМЗ» базується на розрахунку фінансових коефіцієнтів, які відображають рівень автономії підприємства, структуру його капіталу та можливості покриття зобов’язань власними ресурсами.

Даний показник демонструє частку власного капіталу в загальній сумі активів підприємства. Його нормативне значення повинно бути не менше 0,5, що свідчить про достатню незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. У 2020 році коефіцієнт становив 0,692244, у 2021 році – 0,69558, що свідчить про невелике зростання (+0,48%). Проте у 2022-2023 роках спостерігається незначне зниження до 0,676571 (-1,63%), що може свідчити про збільшення частки залученого капіталу.

Визначає співвідношення позикового капіталу до власного. Його нормативне значення – <1 (що означає, що власний капітал перевищує залучений). У 2020 році він дорівнював 0,444577, у 2021 році знизився до 0,437649 (-1,56%), проте у 2022 році зріс до 0,4539221 (+3,72%), а у 2023 році

– 0,478042 (+5,31%). Це свідчить про поступове збільшення частки позикового капіталу в структурі фінансування підприємства.

Відображає здатність підприємства покривати оборотні активи власними ресурсами. Його нормативне значення – ≥0,1. У 2020 році коефіцієнт дорівнював 0,119967, а у 2021 році зріс до 0,192893 (+60,79%). Найбільше зростання спостерігалося у 2022 році — 0,5398688 (+179,88%) та 2023 році – 0,855728 (+58,51%). Це свідчить про значне збільшення власного капіталу, який забезпечує оборотні активи підприємства.

Показує, яка частина власного капіталу знаходиться у формі оборотних активів, що забезпечує гнучкість у фінансуванні діяльності. Його нормативне значення – >0,2. У 2020 році він складав 0,049556, що значно нижче нормативу. Проте у 2021 році він зріс до 0,076919 (+55,22%), у 2022 році – 0,2173933 (+182,63%), а у 2023 році – 0,361511 (+66,29%). Це свідчить про значне покращення структури капіталу підприємства та підвищення його фінансової гнучкості.

Аналіз ділової активності ТОВ «ЗЛМЗ» за 2020-2023 роки наведено у таблиці 2.14.

Таблиця 2.14 – Аналіз ділової активності ТОВ «ЗЛМЗ» за 2020-2023 роки

Показник	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
1	2	3	4	5
Коефіцієнт оборотності активів	1,275659	0,875759	1,027087	0,930323
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	8,295385	5,59612	5,5920169	4,205341
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	14,38506	11,27462	7,9141771	3,969773
Строк погашення кредиторської заборгованості, дн	43,39763	64,33029	64,377488	85,60542
Строк погашення дебіторської заборгованості, дн	25,02596	31,93012	45,487989	90,68529
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	5,526478	3,84706	4,7579394	4,561484
Фондовіддача	1,080814	0,769279	0,9643897	0,989897
Коефіцієнт віддачі власного капіталу	1,842789	1,26206	1,4857871	1,364352

Продовження таблиці 2.14

Показник	Відхилення 2021р. від 2020р.		Відхилення 2022р. від 2021р.		Відхилення 2023р. від 2022р	
	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %
1	6	7	8	9	10	11
Коефіцієнт оборотності активів	-0,3999	-31,3485	0,151328	17,27964	-0,09676	-9,42121
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	-2,69926	-32,5394	-0,0041	-0,07332	-1,38668	-24,7974
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	-3,11044	-21,6227	-3,36044	-29,8054	-3,9444	-49,8397
Строк погашення кредиторської заборгованості, дн	20,93266	48,23458	0,047201	0,073373	21,22793	32,97415
Строк погашення дебіторської заборгованості, дн	6,90416	27,58799	13,55786	42,46104	45,1973	99,36095
Коефіцієнт оборотності матеріальних запасів	-1,67942	-30,3886	0,91088	23,67729	-0,19646	-4,129
Фондовіддача	-0,31154	-28,8241	0,195111	25,36285	0,025507	2,644885
Коефіцієнт віддачі власного капіталу	-0,58073	-31,5136	0,223727	17,72711	-0,12144	-8,17314

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

У таблиці 2.14 представлений аналіз ділової активності ТОВ «ЗЛМЗ» за період з 2020 по 2023 роки.

Цей показник визначає ефективність використання всіх активів підприємства. У 2020 році він складав 1,2757, але у 2021 році знизився до 0,8758 (-31,35%). У 2022 році спостерігалося незначне покращення до 1,0271 (+17,28%), однак у 2023 році коефіцієнт знову зменшився до 0,9303 (-9,42%). Це свідчить про нестабільність ефективності використання активів.

Показує, скільки разів за рік підприємство повністю розраховується з кредиторами. У 2020 році він становив 8,2954, у 2021 році знизився до 5,5961 (-32,54%). У 2022-2023 роках триває спад: у 2022 році – 5,5920 (-0,07%), а у 2023 році – 4,2053 (-24,80%). Це може свідчити про збільшення термінів розрахунків із постачальниками.

Цей коефіцієнт характеризує швидкість повернення дебіторської заборгованості. У 2020 році він складав 14,3851, у 2021 році знизився до 11,2746 (-21,62%), у 2022 році – 7,9142 (-29,81%), а у 2023 році – 3,9698 (-49,84%). Це свідчить про значне уповільнення розрахунків з боку дебіторів і зростання ризиків неплатежів.

Показує середній період погашення заборгованості перед постачальниками. У 2020 році він становив 43,4 дні, а у 2021 році зріс до 64,3 днів (+48,23%). У 2022 році значних змін не відбулося (64,4 дні), однак у 2023 році строк зріс до 85,6 днів (+32,97%). Це свідчить про погіршення платоспроможності та затримки платежів постачальникам.

Показує середній період погашення дебіторської заборгованості. У 2020 році він складав 25,0 днів, але у 2021 році збільшився до 31,9 днів (+27,59%). У 2022 році він зріс ще більше – 45,5 днів (+42,46%), а у 2023 році – 90,7 днів (+99,36%). Це вказує на значне погіршення умов повернення дебіторської заборгованості, що може спричинити касові розриви.

Цей показник відображає швидкість використання запасів у господарському процесі. У 2020 році він складав 5,5265, у 2021 році впав до 3,8471 (-30,39%). У 2022 році показник зріс до 4,7579 (+23,68%), однак у 2023 році знову знизився до 4,5615 (-4,13%). Це свідчить про нестабільність у використанні запасів.

Відображає ефективність використання основних засобів. У 2020 році вона становила 1,0808, у 2021 році знизилася до 0,7693 (-28,82%), у 2022 році підвищилася до 0,9644 (+25,36%), а у 2023 році залишилася майже без змін (0,9899, +2,64%). Це свідчить про нестійкість ефективності використання основних засобів.

Відображає ефективність використання власного капіталу. У 2020 році показник складав 1,8428, у 2021 році впав до 1,2621 (-31,51%), у 2022 році дещо зріс до 1,4858 (+17,73%), а у 2023 році знову знизився до 1,3644 (-8,17%). Це вказує на нестабільність ефективності використання власного капіталу.

Аналіз рентабельності ТОВ «ЗЛМЗ» за 2020-2023 роки наведено у таблиці 2.15.

Таблиця 2.15 – Аналіз рентабельності ТОВ «ЗЛМЗ» за 2020-2023 роки

Показник	Норматив	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт рентабельності активів		0,008911	0,003391	0,1388718	0,082413
Рентабельність власного капіталу		0,012873	0,004887	0,2008923	0,120861
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	> 20%	0,006986	0,003872	0,1352093	0,088585
Коефіцієнт рентабельності реалізації	> 30%	0	0,01073	0,13452	0,08986

Продовження таблиці 2.15

Показник	Відхилення 2022р. від 2021р.		Відхилення 2022р. від 2021р.		Відхилення 2023р. від 2022р.	
	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %	у сумі, грн	у відсотках, %
1	7	8	9	10	11	12
Коефіцієнт рентабельності активів	-0,00552	-61,94840305	0,135481	3995,425	-0,05646	-40,6555
Рентабельність власного капіталу	-0,00799	-62,03987857	0,196006	4011,05	-0,08003	-39,8378
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	-0,00311	-44,57278802	0,131337	3392,017	-0,04662	-34,483
Коефіцієнт рентабельності реалізації	0,010726	0	0,123797	1154,157	-0,04467	-33,203

Джерело: розраховано за даними фінансової звітності

У таблиці 2.15 представлений аналіз рентабельності ТОВ «ЗЛМЗ» за період з 2020 по 2023 роки.

Рентабельність підприємства є ключовим показником ефективності його діяльності та відображає здатність отримувати прибуток на вкладені активи, власний капітал та від реалізації продукції. Аналіз рентабельності ТОВ «ЗЛМЗ» за 2021-2023 роки вказує на значні коливання цих показників.

Коефіцієнт рентабельності активів показує ефективність використання активів для отримання прибутку. У 2020 році він становив 0,0089, у 2021 році знизився до 0,0034, що свідчить про погіршення використання активів. Однак у 2022 році показник різко зріс до 0,1389, що може бути наслідком підвищення прибутковості чи оптимізації активів. У 2023 році він знизився до 0,0824, що може сигналізувати про нові фінансові виклики.

Рентабельність власного капіталу демонструє прибутковість власних ресурсів підприємства. У 2020 році вона складала 0,0129, у 2021 році впала до 0,0049, але в 2022 році відбулося суттєве зростання до 0,2009, що свідчить про значне покращення фінансового стану підприємства. Проте у 2023 році цей показник знову знизився до 0,1209, що може бути наслідком зниження прибутку або збільшення капіталу без відповідного приросту доходів.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу має нормативне значення понад 20%. Протягом аналізованого періоду він значно коливався: у 2020 році – 0,0070, у 2021 році – 0,0039, у 2022 році – 0,1352, а у 2023 році – 0,0886. Високе значення у 2022 році свідчить про ефективне використання власного капіталу, але подальше зниження вказує на необхідність оптимізації витрат і підвищення фінансової стійкості.

Коефіцієнт рентабельності реалізації демонструє, яка частка прибутку припадає на кожну гривню виручки. У 2020 році цей показник був нульовим, у 2021 році становив 0,0107, у 2022 році суттєво зріс до 0,1345, а у 2023 році знизився до 0,0899. Це вказує на зменшення прибутковості продукції, що може бути викликано зростанням витрат або зниженням цін на продукцію.

Отже, бракована продукція при поверненні покупцем буде оприбуткована на рахунок 26 «Готова продукція» – з якого вона вибувала при продажу (записом «червоне сторно»: Дт 901 – Кт 26). Для обліку й узагальнення інформації про втрати від браку у виробництві передбачений рахунок 24 «Брак у виробництві». А при подальшій реалізації бракованої продукції собівартість такої продукції буде списана на собівартість реалізації звичайним записом: Дт 901 – Кт 26.

Аналіз платоспроможності ТОВ «ЗЛМЗ» базується на розрахунку фінансових коефіцієнтів, які відображають рівень автономії підприємства, структуру його капіталу та можливості покриття зобов'язань власними ресурсами.

Даний показник демонструє частку власного капіталу в загальній сумі активів підприємства. Його нормативне значення повинно бути не менше 0,5, що свідчить про достатню незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. У 2020 році коефіцієнт становив 0,692244, у 2021 році — 0,69558, що свідчить про невелике зростання (+0,48%). Проте у 2022-2023 роках спостерігається незначне зниження до 0,676571 (-1,63%), що може свідчити про збільшення частки залученого капіталу.

Визначає співвідношення позикового капіталу до власного. Його нормативне значення — <1 (що означає, що власний капітал перевищує залучений). У 2020 році він дорівнював 0,444577, у 2021 році знизився до 0,437649 (-1,56%), проте у 2022 році зріс до 0,4539221 (+3,72%), а у 2023 році — 0,478042 (+5,31%). Це свідчить про поступове збільшення частки позикового капіталу в структурі фінансування підприємства.

Відображає здатність підприємства покривати оборотні активи власними ресурсами. Його нормативне значення — ≥0,1. У 2020 році коефіцієнт дорівнював 0,119967, а у 2021 році зріс до 0,192893 (+60,79%). Найбільше зростання спостерігалося у 2022 році — 0,5398688 (+179,88%) та 2023 році — 0,855728 (+58,51%). Це свідчить про значне збільшення власного капіталу, який забезпечує оборотні активи підприємства.

Показує, яка частина власного капіталу знаходиться у формі оборотних активів, що забезпечує гнучкість у фінансуванні діяльності. Його нормативне значення — >0,2. У 2020 році він складав 0,049556, що значно нижче нормативу. Проте у 2021 році він зріс до 0,076919 (+55,22%), у 2022 році — 0,2173933 (+182,63%), а у 2023 році — 0,361511 (+66,29%). Це свідчить про значне покращення структури капіталу підприємства та підвищення його фінансової гнучкості.

3 ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ДОКУМЕНТУВАННЯ ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ТОВ «ЗЛМЗ»

3.1 Контроль якості готової продукції на ТОВ «ЗЛМЗ»

Метою контролю готової продукції є дослідження фактичної наявності, правильності надходження та випуску готової продукції, а також відображення її в податковому та фінансовому обліку й звітності.

Завдання проведення контролю готової продукції полягають у перевірці правильності відображення в податковому та фінансовому обліку та звітності готової продукції, а також своєчасності проведення інвентаризації.

Тест внутрішнього контролю готової продукції подано в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Тест внутрішнього контролю готової продукції

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформація відсутня	Так	Ні	Примітки
1	2	3	4	5	6
1	Який вид готової продукції випускає Ваше підприємство?				
2	Готова продукція підприємства вважаються активом, якщо: • призначена для подальшого продажу (розподілу, передачі) у звичайному ході справ; • перебуває у процесі виробництва з метою подальшого продажу вироблених товарів; • використовується для споживання під час виробництва, виконання робіт, надання послуг або управління підприємством.				
3	Що виключається зі складу готової продукції підприємства: • продукція, яка передана на виробництво; • продукція, яка продана або реалізована; • продукція, яка втрачена через недбалість працівників, крадіжки або надзвичайні обставини; • продукція, яка передана безоплатно.				
4	Які з перелічених етапів здійснює Ваше підприємство для оформлення списання знищеної або пошкодженої готової продукції: • Ідентифікацію пошкодженої або знищеної готової продукції. Проведення огляду та перевірку готової продукції, для встановлення обсягу та ступеня пошкодження. • Документальне підтвердження пошкодження готової продукції. Фотофіксація, складання актів або				

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4	5	6
	• інших документів, які підтверджують факт пошкодження або знищення готової продукції. • Визначення вартості пошкодженої або знищеної готової продукції: Оцінка вартості пошкодженої або знищеної готової продукції на підставі ціни закупівлі або виробництва. • Списання готової продукції з балансу: Залишення відповідного запису в бухгалтерському обліку для списання пошкодженої або знищеної готової продукції з балансу підприємства. Забезпечення ведення належної документації: Заповнення необхідних документів, включаючи акти списання, які підтверджують факт списання пошкодженої або знищеної готової продукції.				
5	Чи складаються під час проведення інвентаризації окремі описи для непридатної та зіпсованої готової продукції?				
6	Чи складає Інвентаризаційна комісія протокол, в якому відображаються висновки щодо виявлених розбіжностей між фактичною наявністю готової продукції та даними бухгалтерського обліку?				
7	Чи складається наказ керівника підприємства для списання пошкодженої або зіпсованої готової продукції після проведення інвентаризації?				
8	Чи оформлюється акт списання готової продукції у довільній формі?				
9	Як відображається в обліку вартість знищеної або втраченої готової продукції: - Дт 977 Кт 26 - Дт 947 Кт 26 - Дт 943 Кт 26				
10	Як відображається в обліку первісна вартість втраченої готової продукції, яка була передана на відповідальне зберігання: - Дт 977 Кт 26 - Дт 947 Кт 26 - Дт 943 Кт 26 - Дт 072				
11	Як відображається в обліку відшкодування втраченої готової продукції: - Дт 377 Кт 716 - Дт 375 Кт 716 - Дт 377 Кт 712 - Кт 072				
12	За якою вартістю відображається в обліку готова продукція при уцінці: - первісною вартістю - дооціненою вартістю - уціненою вартістю - чистою вартістю реалізації - за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації				

Джерело: проведено за методикою [55]

Одержавши в процесі попереднього планування дані про підприємство, контролер приступає до розробки загального плану контролю готової продукції (табл. 3.2).

Таблиця 3.2 – Загальний план проведення контролю готової продукції

Етап перевірки	Процедури перевірки	Період проведення	Виконавці
Підготовчий	Знайомство з бізнесом клієнта, планування проведення перевірки готової продукції		
Основний	Перевірка правильності проведення інвентаризації готової продукції Перевірка правильності відображення в податковому обліку готової продукції Перевірка правильності відображення в фінансовому обліку готової продукції Перевірка правильності відображення у фінансовій звітності готової продукції		
Завершальний	Складання звіту за результатами перевірки готової продукції		

Джерело: проведено за методикою [55]

Загальний план контролю готової продукції є документом організаційно-методологічного характеру. Загальний план складається з переліку процедур відповідно до кожного етапу, строків їх виконання із зазначенням відповідних виконавців.

При первинному контролі, процедури контролю будуть залежати від рівня довіри до попередніх результатів. Якщо контроль буде базуватися на даних попередньої перевірки, то необхідно уважно вивчити робочі документи або організацію обліку.

Програму контролю готової продукції наведено в таблиці 3.3. Для вирішення поставлених завдань контролю готової продукції пропонуємо робочі документи (табл. 3.4 – 3.7), які на думку авторів стануть обґрунтованими доказами якісного проведення перевірки.

Таблиця 3.3 – Програма контролю готової продукції

№	Мета	Перелік процедур контролю	Критерії якості	Метод перевірки	Код робочого документа	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	Впевнитись у правильності проведення інвентаризації готової продукції	Перевірка правильності проведення інвентаризації готової продукції	А, Б, В, Г, Д, Е	Фактичний, арифметичний, по суті, суцільний	ГП-1			
2	Впевнитись у правильності відображення в податковому обліку готової продукції	Перевірка правильності відображення в податковому обліку готової продукції	А, Б, В, Г, Е	Документальний, арифметичний, по суті, вибірковий	ГП-2			
3	Впевнитись у правильності відображення в фінансовому обліку готової продукції	Перевірка правильності відображення в фінансовому обліку готової продукції	А, Б, В, Г, Е	Документальний, по суті, арифметичний, вибірковий	ГП-3			
4	Впевнитись у правильності відображення у фінансовій звітності готової продукції	Перевірка правильності відображення у фінансовій звітності готової продукції	А, Б, В, Г, Е, Є	Документальний, формальний, по суті, арифметичний, вибірковий	ГП-4			
Критерії якості перевірки: наявність - А; правдивість – Б; права та зобов’язання – В; повнота – Г; вимірювання – Д; оцінку вартості – Е; подання і розкриття – Є.								

Джерело: проведено за методикою [55]

Таблиця 3.4 – Робочий документ ГП-1 – Перевірка правильності проведення інвентаризації готової продукції

Найменування ГП	Од. вим.	Номенклатурний номер	Субрахунок	За даними ведення обліку		Фактично виявлено в ході інвентаризації		Відхилення	
				к-ть	сума, грн	к-ть	сума, грн	нестачі	лишки
Металеві листи	кг	260260	26	1000	15000	1000	14000	-1000	-

Джерело: проведено за методикою [55]

Висновок за результатами перевірки правильності проведення інвентаризації готової продукції встановлено нестачу на 1000 грн.

Таблиця 3.5 – Робочий документ ГП-2 – Перевірка правильності відображення в податковому обліку готової продукції

Найменування ГП	Од. вим.	За даними ведення обліку			Фактично пошкоджено внаслідок знищення			Відхилення		Відображено у податковому обліку	
		к-ть	ціна, грн	сума, грн	к-ть	ціна, грн	сума, грн	к-ть	сума, грн	податкове зобов'язання	витрати
Ливарні вироби	шт.	10	5000	50000	8	6000	48000	2	2000	-	48000

Джерело: проведено за методикою [55]

Висновок за результатами перевірки правильності відображення в фінансовому обліку готової продукції виявлено відхилення по ливарним виробам на 2 шт та 2000 грн.

Таблиця 3.6 – Робочий документ ГП-3 – Перевірка правильності відображення в фінансовому обліку готової продукції

Зміст операції	За даними підприємства відображено у фінансовому обліку			За даними контролю			Відхилення та виправлення		
	Дт	Кт	сума, грн	Дт	Кт	сума, грн	Дт	Кт	сума, грн
Випущено з виробництва ГП	26	23	20000	26	23	21000	26	23	+1000

Джерело: проведено за методикою [55]

Висновок за результатами перевірки правильності відображення в фінансовому обліку готової продукції на 1000 грн.

Таблиця 3.7 – Робочий документ ГП-4 – Перевірка правильності відображення у фінансовій звітності готової продукції

Період	Баланс за попередній період на кінець	Головна книга	Журнал	Оборотна відомість	Баланс на початок звітного періоду	Відхилення			
						Головна від журналу	Журнал від головної	Баланс від Журналу	Баланс на початок звітного періоду від Балансу на кінець попереднього періоду
січень	50000	50000	51000	51000	51000		+1000		

Джерело: проведено за методикою [55]

Висновок за результатами перевірки правильності відображення у фінансовій звітності готової продукції не співпадає сума у журналі з сумою у головній книзі на 1000 грн.

Звіт про перевірку

У ході проведення контролю ми використовували принципи зустрічної перевірки і брали до уваги тільки істотні помилки. Нами зібрано, досить матеріалу для звіту.

Документи, подані на перевірку первинні документи за 2024 рік.

Питання, винесені на рішення контролю:

- перевірка правильності проведення інвентаризації готової продукції;
- перевірка правильності відображення в податковому обліку готової продукції;
- перевірка правильності відображення в фінансовому обліку готової продукції;
- перевірка правильності відображення у фінансовій звітності готової продукції.

Порушення, виявлені в ході перевірки:

Висновок за результатами перевірки правильності проведення інвентаризації готової продукції встановлено нестачу на 1000 грн.

Висновок за результатами перевірки правильності відображення в фінансовому обліку готової продукції на 1000 грн.

Висновок за результатами перевірки правильності відображення в фінансовому обліку готової продукції виявлено відхилення по ливарним виробам на 2 шт та 2000 грн.

Висновок за результатами перевірки правильності відображення у фінансовій звітності готової продукції не співпадає сума у журналі з сумою у головній книзі на 1000 грн.

Отже, за підсумками перевірки виявлено, що облік ведеться з порушенням вимог НП(С)БО 9 «Запаси».

3.2 Шляхи щодо удосконалення документування обліку та оподаткування кості готової продукції на ТОВ «ЗЛМЗ»

Для документування обліку саме якості готової продукції відсутні розроблені форми первинних документів, але такий підхід ускладнює ведення обліку та збільшує час на відображення господарських операцій. Для удосконалення документування обліку запропоновані відомості, а саме відомості: визначення чистої вартості реалізації готової продукції, контролю якості готової продукції в залежності від життєвого циклу, відповідності якості готової продукції, контролю якості готової продукції, випробування готової продукції, що наведені у таблицях 3.8-3.12.

Таблиця 3.8 – Відомість визначення чистої вартості реалізації готової продукції

№	Вид готової продукції	Причина	Стан якості	Кількість	Первісна вартість		Причина знецінення	Очікувана ціна продажу		Витрати на завершення виробництва	Чиста вартість реалізації		Сума зменшення вартова готової продукції
					Ціна за одиницю	Сума		Вартість за одиницю	Сума		Вартість за одиницю	Сума	

Джерело: складено автором

Таблиця 3.9 – Відомість контролю якості готової продукції в залежності від життєвого циклу

Вид продукції	Створення	Виготовлення	Експлуатація (використання)	Відновлення (ремонт)

Джерело: складено автором

Таблиця 3.10 – Відомість відповідності якості готової продукції

Вид продукції	Відповідність							Рішення про відповідність
	Геометричних форм і розмірів ГП	Зовнішнього вигляду ГП та документації	Фізико-механічних, хімічних та інших властивостей ГП	Внутрішнього браку ГП	Технологічних властивостей ГП	Технологічної дисципліни	Контрольно-здавальні випробування	

Джерело: складено автором

Таблиця 3.11 – Відомість контролю якості готової продукції

Вид продукції	Стандартизація				Метрологія			Контроль за якістю продукції	Технічний контроль	
	Стандарти	Регламенти	Норми	Правила	Методи вимірювань	Засоби вимірювань	Обробка результатів		Метод контролю	Об’єкт технічного контролю

Джерело: складено автором

Таблиця 3.12 – Відомість випробування готової продукції

Вид продукції	Випробування							
	Об’єкт випробування	Метод випробування	Методика випробувань	Стандарт методів випробувань	Атестація методики випробувань	Засоби випробувань	Точність результатів випробувань	Відтворюваність результатів випробувань

Джерело: складено автором

Для удосконалення документування обліку запропоновані відомості, а

саме відомості: визначення чистої вартості реалізації готової продукції, контролю якості готової продукції в залежності від життєвого циклу, відповідності якості готової продукції, контролю якості готової продукції, випробування готової продукції. Розроблені форми первинних документів поліпшіть ведення обліку, зменшить час на відображення господарських операцій, попередить брак та підвищить якість готової продукції.

3.3 Шляхи щодо удосконалення контролю якості готової продукції на ТОВ «ЗЛМЗ»

Метою контролю якості готової продукції є визначення чистої вартості реалізації готової продукції, проведення випробування для визначення її якості, встановлення правильності ведення обліку та відображення у звітності.

Завдання проведення контролю якості готової продукції полягає в перевірці: визначення чистої вартості реалізації готової продукції, якості продукції в залежності від стадій життєвого циклу, встановлення відповідності якості готової продукції, контролю якості готової продукції, випробування готової продукції.

Тест внутрішнього контролю перевірки якості готової продукції подано в таблиці 3.13.

Таблиця 3.13 – Тест внутрішнього контролю перевірки якості готової продукції

№	Зміст питання	Варіанти відповіді			
		Інформація відсутня	Так	Ні	Примітки
1	2	3	4	5	6
1	Чи визначаються на підприємстві для продукції виробничо-технічного призначення показники продуктивності: - потужність двигуна; швидкість; - продуктивність верстата; - вантажопідйомність; - пробіг шин до їх зносу; - відсоток корисної речовини в сировині та ін.				

Продовження таблиці 3.13

1	2	3	4	5	6
2	Чи визначаються на підприємстві показники економічності використання: - частка маси виробу (на одиницю основного показника якості); - коефіцієнт використання матеріальних ресурсів; коефіцієнт корисної дії та ін.				
3	Чи визначаються на підприємстві показники надійності: - безвідмовність; - збережуваність; - ремонтопридатність; - довговічність виробу.				
4	Чи визначаються на підприємстві показники технологічності, що характеризують ефективність (економічність) конструкторсько-технологічних рішень для забезпечення високої продуктивності праці під час виготовлення і ремонту продукції: блочності та агрегатності конструкцій, що вказують на простоту монтажу виробу, питому трудомісткість, матеріало- і енергоємність, коефіцієнт раціонального використання прогресивних матеріалів у виробі				
5	Чи визначаються на підприємстві ергономічні показники, що відображають взаємодію людини з виробом, дають змогу визначати зручність і безпеку експлуатації виробів: -зусилля, необхідні для керування трактором; - розташування ручки в холодильнику; - кондиціонер у кабіні баштового крана; - освітленість; - температуру; - вологість; - запиленість; - шум; - вібрацію; - випромінювання; - концентрацію чадного газу і водяних парів у продуктах горіння; - розташування і зручність сидінь; - органів керування; - раціональність інтер’єру і робочого місця.				

Продовження таблиці 3.13

1	2	3	4	5	6
6	Чи визначаються на підприємстві естетичні показники, які характеризують спроможність продукції задовольняти потребу в красі: - зовнішній вигляд; - гармонійність; - цілісність; - інформаційна промовистість; - оригінальність; - раціональність і краса форм; - відповідність середовищу; - стилю; моді; - досконаліть виконання; - стабільність товарного виду виробу.				
7	Чи визначаються на підприємстві показники стандартизації та уніфікації: - відношення стандартизованих та уніфікованих частин виробу до загальної кількості частин у виробі; - коефіцієнти повторюваності; - застосовності за типорозмірами і складовими продукції.				
8	Чи визначаються на підприємстві патентно-правові показники: - патентного захисту; - патентної чистоти; - територіального поширення.				
9	Чи визначаються на підприємстві показники транспортабельності: - середня тривалість і вартість підготовки до перевезень; - вантажно-розвантажувальних робіт; - середня матеріаломісткість упаковування.				
10	Чи визначаються на підприємстві екологічні показники: - наявність шкідливих домішок; - можливість викидів шкідливих часток; газів; - випромінювань при зберіганні; - транспортуванні; - експлуатації продукції; - споживанні продукції.				
11	Чи визначаються на підприємстві економічні показники: - ціна; - прибуток; - собівартість; - рентабельність; - трудомісткість виробу; - експлуатаційні витрати.				

Продовження таблиці 3.13

1	2	3	4	5	6
12	Чи визначаються на підприємстві показники безпеки: - ймовірність безпечної роботи людини протягом певного часу; - час спрацювання захисних пристроїв; електрична надійність високовольтних мереж.				
13	Чи визначається на підприємстві взаємозамінність: - інтенсивність; - наявність між елементами виробів з урахуванням їх особливості і специфічності; - зовнішніми і внутрішніми проявам				

Джерело: складено автором

Одержавши в процесі попереднього планування дані про підприємство, контролер приступає до розробки загального плану контролю якості готової продукції (табл. 3.14). План контролю є документом організаційно-методологічного характеру та складається з переліку робіт на основних етапах і строків їх виконання із зазначенням джерел інформації. Контроль якості готової продукції підприємства проводиться в кілька етапів.

Таблиця 3.14 – Загальний план проведення контролю якості готової продукції

Етап перевірки	Процедури контролю	Метод перевірки	Період проведення	Виконавці
1	2	3	4	5
Підготовчий	Знайомство з бізнесом підприємства Планування контролю готової продукції			
Основний	Перевірка визначення чистої вартості реалізації готової продукції	Документальна, по суті, арифметична, вибіркова		
	Перевірка якості продукції в залежності від стадій життєвого циклу	Документальна, по суті, арифметична, вибіркова		
	Перевірка відповідності якості готової продукції	Документальна, по суті, арифметична, вибіркова		

Продовження таблиці 3.14

1	2	3	4	5
	Перевірка контролю якості готової продукції	Документальна, по суті, арифметична, вибіркова		
	Перевірка випробування готової продукції	Документальна, по суті, арифметична, вибіркова		
Завершальний	Складання акту перевірки			

Джерело: складено автором

При проведенні контролю процедури залежать від рівня довіри до результатів попередніх перевірок. Якщо контроль буде базуватися на даних попереднього контролю, то необхідно уважно вивчити його робочі документи або детально обліку готової продукції, чи адекватним був підхід попереднього перевіряючого. Програма контролю якості готової продукції наведено в таблиці 3.15.

Для вирішення поставлених завдань контролю готової продукції пропонуємо робочі документи (табл. 3.16-3.20), які на думку авторів стануть обґрунтованими доказами якісного проведення перевірки.

Таблиця 3.16 – Робочий документ ЯГП-1 – Перевірка визначення чистої вартості реалізації готової продукції

№	Вид готової продукції	За даними підприємства	За даними контролю											Відхилення
			кількість	первісна вартість		причина знецінення	очікувана ціна продажу		витрати на завершення виробництва	чиста вартість реалізації		сума зменшення вартова готової продукції		
				ціна за одиницю	сума		вартість за одиницю	сума		вартість за одиницю	сума			

Джерело: складено автором

Таблиця 3.15 – Програма контролю якості готової продукції

№	Мета	Перелік процедур контролю	Критерії якості	Докази контролю	Код робочого документа	Період проведення	Виконавець	Примітки
1	Впевнитись у правильності визначення чистої вартості реалізації готової продукції	Перевірка визначення чистої вартості реалізації готової продукції	А, Б, В, Г, Д	Накладні, накладна-вимога на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів	ЯГП-1			
2	Впевнитись у якості продукції в залежності від стадій життєвого циклу	Перевірка якості продукції в залежності від стадій життєвого циклу	А, Б, В, Г, Д	Накладні, Накладні на відпуск готової продукції	ЯГП-2			
3	Впевнитись у відповідності якості готової продукції	Перевірка відповідності якості готової продукції	А, Б, В, Г, Д	Накладні, Накладні на відпуск готової продукції	ЯГП-3			
4	Впевнитись у контролю якості готової продукції	Перевірка контролю якості готової продукції	А, Б, В, Г, Д	Накладні, Накладні на відпуск готової продукції	ЯГП-4			
5	Впевнитись у випробування готової продукції	Перевірка випробування готової продукції	А, Б, В, Г, Д	Накладні, Накладні на відпуск готової продукції, сертифікати	ЯГП-5			
Критерії якості перевірки: наявність - А; правдивість – Б; права та зобов’язання – В; повнота – Г; вимірювання – Д; оцінку вартості – Е; подання і розкриття – Є.								

Джерело: складено автором

Таблиця 3.17 – Робочий документ ЯГП-2 – Перевірка якості продукції в залежності від стадій життєвого циклу

Вид продукції	За даними підприємства	За даними контролю				Відхилення
		створення	виготовлення	експлуатація (використання)	відновлення (ремонт)	

Джерело: складено автором

Таблиця 3.18 – Робочий документ ЯГП-3 – Перевірка відповідності якості готової продукції

Вид продукції	За даними підприємства	За даними контролю							Відхилення
		геометричних форм і розмірів ГП	зовнішнього вигляду ГП та документації	фізико-механічних, хімічних та інших властивостей ГП	внутрішнього браку ГП	технологічних властивостей ГП	технологічної дисципліни	контрольно-здавальні випробування	

Джерело: складено автором

Таблиця 3.19 – Робочий документ ЯГП-4 – Перевірка контролю якості готової продукції

Вид продукції	За даними підприємства	За даними контролю										Відхилення
		стандартизація				метрологія			контроль за якістю продукції	технічний контроль		
		стандарти	регламенти	норми	правила	методи вимірювань	засоби вимірювань	обробка результатів		метод контролю	об’єкт технічного контролю	

Джерело: складено автором

Таблиця 3.20 – Робочий документ ЯГП-5 – Перевірка випробування готової продукції

Вид продукції	За даними підприємства	За даними контролю								Відхилення
		Випробування								
		об’ єкт випробування	метод випробування	методика випробувань	стандарт методів випробувань	атестація методики випробувань	засоби випробувань	точність результатів випробувань	відтворюваність результатів випробувань	

Джерело: складено автором

У роботі удосконалено документування контролю якості готової продукції, яка на відміну від існуючих включає: тест внутрішнього контролю, загальний план, програму, робочі документи. Запропонована методика проведення перевірки надасть змогу охопити всі аспекти обліку якості готової продукції на підприємстві, дослідити правильність, своєчасність, законність відображення в обліку, вчасно виявити порушення, провести якісну перевірку для покращення організації та методики проведення аудиту.

Отже, висновок за результатами перевірки правильності проведення інвентаризації готової продукції встановлено нестачу на 1000 грн.

Для удосконалення документування обліку запропоновані відомості, а саме відомості: визначення чистої вартості реалізації готової продукції, контролю якості готової продукції в залежності від життєвого циклу, відповідності якості готової продукції, контролю якості готової продукції, випробування готової продукції. Розроблені форми первинних документів поліпшіть ведення обліку, зменшить час на відображення господарських операцій, попередить брак та підвищить якість готової продукції.

У роботі удосконалено документування контролю якості готової продукції, яка на відміну від існуючих включає: тест внутрішнього контролю, загальний план, програму, робочі документи. Запропонована методика

проведення перевірки надасть змогу охопити всі аспекти обліку якості готової продукції на підприємстві, дослідити правильність, своєчасність, законність відображення в обліку, вчасно виявити порушення, провести якісну перевірку для покращення організації та методики проведення аудиту.

ВИСНОВКИ

Готова продукція – це продукція, що повністю за кінчена обробкою на цьому підприємстві, пройшла всі стадії технічного випробування (якщо вимагають від повідні її особливості), приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками і відповідає технічним умовам і стандартам, не потребує подальшої обробки на цьому підприємстві і здана на склад. Готова продукція – це матеріальний результат виробничої діяльності підприємства.

Готова продукція відноситься до складу запасів. Методологічні основи формування в бухгалтерському обліку інформації про готову продукцію визначаються НП(С)БО 9 «Запаси», НП(С)БО 16 «Витрати» та Методичними рекомендаціями № 2 з бухгалтерського обліку запасів.

Передачу продукції для використання в господарській діяльності підприємства можна оформити накладною-вимогою на відпуск (внутрішнє переміщення) матеріалів (типова форма № М-11). Крім того, якщо відпуск продукції лімітується, то застосовують лімітно-забірні картки (типові форми № М-8, № М-9). Причому відпуск супутньої продукції понад установлений ліміт оформляють актом-вимогою на заміну (додатковий відпуск матеріалів (типова форма № М-10). Відвантаження продукції відповідно до договорів постачання оформляють наказом-накладною або видатковою накладною. Перший документ є наказом складу на відпуск або відвантаження готової продукції покупцям, в якому об’єднано два документи: наказ складу на відпуск (відвантаження) продукції та накладну на відпуск продукції зі складу.

В основу контролю якості продукції підприємств різних видів власності закладений принцип економічної залежності працівників від якості продукції, що випускається, тобто принцип економічної зацікавленості працівників у випуску продукції високої якості. Оцінку якості продукції й облік результатів контролю продукції, що випускається кожним працівником, ведуть на всіх

етапах виробництва, порушення фіксують і встановлюють винну особу. За систематичне порушення технологічної і виробничої дисципліни, випуск продукції низької якості, наявність скарг на якість продукції і незадовільні лабораторні аналізи працівнику знижують кваліфікаційний розряд. У трудовій угоді (контракті) можуть бути обговорені й інші заходи покарання за порушення технологічної дисципліни. Винні в зниженні якості продукції, що завдало матеріального збитку, несуть матеріальну відповідальність за заподіяну підприємству шкоду.

Якість продукції формується під впливом таких важливих чинників: активне прагнення підприємств до оперативного використання досягнень науково-технічного прогресу; ретельне вивчення вимог внутрішнього і міжнародного ринків, а також потреб різноманітних категорій споживачів; інтенсивне використання творчого потенціалу персоналу через навчання, виховання, систематичне підвищення кваліфікації, різноманітну мотивацію матеріального та морального характеру.

Важливими властивостями для оцінки якості є: технічний рівень, що відбиває матеріалізацію в продукції науково-технічних досягнень; естетичний рівень, що характеризується комплексом властивостей, пов'язаних з естетичними відчуттями і поглядами; експлуатаційний рівень, пов'язаний з технічною стороною використання продукції (догляд за виробом, ремонт і т.п.); технічна якість, що припускає гармонічне ув'язування передбачуваних і фактичних споживчих властивостей в експлуатації виробу (функціональна точність, надійність, тривалість терміну служби).

У бухгалтерському обліку повернення готової продукції відображають проводками: Дт 704 – Кт 361. При цьому витрати на вартість поверненої готової продукції сторнують проводкою Дт 901 – Кт 26.

Операційний контроль - це контроль за чітким виконанням технологічних операцій і їхньою послідовністю, дотриманням режимів теплової обробки, (начальник цеху, завідувач виробництва). Проведення операційного контролю допомагає вчасно усунути порушення, виявлені на

окремих етапах виробництва продукції. Операційний контроль проводиться шляхом органолептичної оцінки, перевірки відповідності сировинного набору технологічним картам, дотримання технологічних режимів і виходу продукції. Порушення, виявлені під час операційного контролю, фіксуються особами, відповідальними за контроль технологічного процесу в цеху, інженером-технологом, представниками лабораторії й адміністрації. Контроль якості продукції, що випускається (приймальний контроль), організується залежно від типу підприємства.

При здійсненні заміни неякісного гарантійної готової продукції облікові особливості залежать від її виду– «замінника» (аналогічний або інший). Якщо покупець міняє неякісну готову продукцію на готову продукцію належної якості аналогічної марки (моделі, артикулу, модифікації), ціна на який змінилася, то перегляд цін не здійснюємо; готову продукцію іншої (іншої марки, моделі, артикулу, модифікації) належної якості, виникає необхідність у перегляді цін.

Бракована продукція при поверненні покупцем буде оприбуткована на рахунок 26 «Готова продукція» – з якого вона вибувала при продажу (записом «червоне сторно»: Дт 901 – Кт 26). Для обліку й узагальнення інформації про втрати від браку у виробництві передбачений рахунок 24 «Брак у виробництві». А при подальшій реалізації бракованої продукції собівартість такої продукції буде списана на собівартість реалізації звичайним записом: Дт 901 – Кт 26.

Аналіз платоспроможності ТОВ «ЗЛМЗ» базується на розрахунку фінансових коефіцієнтів, які відображають рівень автономії підприємства, структуру його капіталу та можливості покриття зобов’язань власними ресурсами.

Даний показник демонструє частку власного капіталу в загальній сумі активів підприємства. Його нормативне значення повинно бути не менше 0,5, що свідчить про достатню незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. У 2020 році коефіцієнт становив 0,692244, у 2021 році —

0,69558, що свідчить про невелике зростання (+0,48%). Проте у 2022-2023 роках спостерігається незначне зниження до 0,676571 (-1,63%), що може свідчити про збільшення частки залученого капіталу.

Визначає співвідношення позикового капіталу до власного. Його нормативне значення — <1 (що означає, що власний капітал перевищує залучений). У 2020 році він дорівнював 0,444577, у 2021 році знизився до 0,437649 (-1,56%), проте у 2022 році зріс до 0,4539221 (+3,72%), а у 2023 році — 0,478042 (+5,31%). Це свідчить про поступове збільшення частки позикового капіталу в структурі фінансування підприємства.

Відображає здатність підприємства покривати оборотні активи власними ресурсами. Його нормативне значення — ≥0,1. У 2020 році коефіцієнт дорівнював 0,119967, а у 2021 році зріс до 0,192893 (+60,79%). Найбільше зростання спостерігалося у 2022 році — 0,5398688 (+179,88%) та 2023 році — 0,855728 (+58,51%). Це свідчить про значне збільшення власного капіталу, який забезпечує оборотні активи підприємства.

Показує, яка частина власного капіталу знаходиться у формі оборотних активів, що забезпечує гнучкість у фінансуванні діяльності. Його нормативне значення — >0,2. У 2020 році він складав 0,049556, що значно нижче нормативу. Проте у 2021 році він зріс до 0,076919 (+55,22%), у 2022 році — 0,2173933 (+182,63%), а у 2023 році — 0,361511 (+66,29%). Це свідчить про значне покращення структури капіталу підприємства та підвищення його фінансової гнучкості.

Висновок за результатами перевірки правильності проведення інвентаризації готової продукції встановлено нестачу на 1000 грн.

Для удосконалення документування обліку запропоновані відомості, а саме відомості: визначення чистої вартості реалізації готової продукції, контролю якості готової продукції в залежності від життєвого циклу, відповідності якості готової продукції, контролю якості готової продукції, випробування готової продукції. Розроблені форми первинних документів

поліпшіть ведення обліку, зменшить час на відображення господарських операцій, попередить брак та підвищить якість готової продукції.

У роботі удосконалено документування контролю якості готової продукції, яка на відміну від існуючих включає: тест внутрішнього контролю, загальний план, програму, робочі документи. Запропонована методика проведення перевірки надасть змогу охопити всі аспекти обліку якості готової продукції на підприємстві, дослідити правильність, своєчасність, законність відображення в обліку, вчасно виявити порушення, провести якісну перевірку для покращення організації та методики проведення аудиту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. ДСТУ ISO 9001:2015 Системи управління якістю. Вимоги (ISO 9001:2015, IDT) [Чинний від 2016-07-01]. URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=64013 (дата звернення: 10.11.24).

2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text (дата звернення: 10.11.24).

3. Кодекс законів про працю України : Закон України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text (дата звернення: 10.11.24).

4. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості : Наказ Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 р. № 373. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0373581-07#Text (дата звернення: 10.11.24).

5. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів : Наказ Міністерства фінансів України від 30.09.2003 р. № 561. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0561201-03#Text (дата звернення: 10.11.24).

6. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів : Наказ Міністерства фінансів України від 10.01.2007 р. № 2. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text (дата звернення: 11.11.2024).

7. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг : пер. з англ. / О. Л. Ольховікова, О. В. Селезньов, О. О. Зєніна, О. В. Гик та ін. URL: http://apu.com.ua (дата звернення: 10.11.24).

8. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws /show/z0336-13#Text (дата звернення: 10.11.24).

9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. № 246. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text (дата звернення: 10.11.24).

10. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text (дата звернення: 10.11.24).

11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 «Об'єднання підприємств» : Наказ Міністерства фінансів України від 07.07.1999 р. № 163. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99#Text (дата звернення: 10.11.24).

12. Податковий кодекс України : Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: http://www.zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755 (дата звернення: 10.11.24).

13. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19 (дата звернення: 12.11.2024).

14. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14 (дата звернення: 10.11.2024).

15. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV . URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text (дата звернення: 10.11.2024).

16. Адамович Н. Договір на переробку давальницької сировини: важливі моменти. *Податки & бухоблік.* 2017. № 20. URL:

https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2017/march/issue-20/article-25782.html (дата звернення: 10.11.24).

17. Адамович Н. Майно та/або документи знищено: як бути. *Податки & бухоблік.* 2022. № 26. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2022/april/issue-26/article-120149.html?search=&text_article=%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F (дата звернення: 10.11.24).

18. Бутинець Ф. Ф. Аудит : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2002. 672 с.

19. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник. Житомир : ПП «Рута», 2009. 912 с.

20. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік : роздуми вченого. Житомир : ПП «Рута», 2001. 100 с.

21. Від запасів до готової продукції. *Податки & бухоблік*. 2007. № 14. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2007/february/issue-14/article-46175.html (дата звернення: 11.11.2024).

22. Візіренко С. В., Агаркова О. В. Організація обліку процесу реалізації готової продукції. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 24. С. 36–42. DOI: 10.32702/2306-6814.2018.24.36.

23. Ворона Н., Білова Н., Дзюба Н., Чернишова Н. Запаси та їх класифікація. *Податки & бухоблік.* 2015. № 103. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2015/december/issue-103/article-14379.html?search=&text_article=%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA%20%D0%BC%D1%88%D0%BF (дата звернення: 10.11.24).

24. Ворона Н., Нестеренко М., Чернишова Н. Вибуття запасів. *Податки & бухоблік.* 2018. № 50. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2018/june/issue-50/article-37373.html (дата звернення: 10.11.24).

25. Ворона Н., Нестеренко М., Чернишова Н. Особливості обліку окремих видів запасів. *Податки & бухоблік.* 2021. № 14. URL:

https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2021/february/issue-14/article-113411.html?search=&text_article=%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA%20%D0%BC%D1%88% (дата звернення: 10.11.24).

26. Ворона Н., Нестеренко М., Чернишова Н. Особливості обліку окремих видів запасів. *Податки & бухоблік.* 2018. № 50. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2018/june/issue-50/article-37375.html?search=&text_article=%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D1%96%D0%BA%20%D0%BC%D1%88%D0%BF (дата звернення: 10.11.24).

27. Гордієнко Н. І., Харламова О. В., Мізік Ю. І., Конопліна О. О. Аудит : методика і організація : навч. посіб. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2017. 319 с.

28. Готова продукція : особливості обліку. URL: https://news.dtkt.ua/accounting/individual-transactions/42876-gotova-produkciia-osoblivosti-obliku (дата звернення: 10.11.24).

29. Громов А., Меліхова Т. Українські стартапи як один з напрямків вигідного розміщення коштів. *Цифрова трансформація соціоекономічних, управлінських та освітянських систем сучасного суспільства* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 23-24 листопада 2022 року. Запоріжжя : Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 99-102.

30. Громов А. Б., Меліхова Т. О. Удосконалення документування обліку та контролю якості готової продукції для підвищення ефективності організації та методики проведення аудиту. *Агросвіт*. 2023. № 22. С. 27-34.

31. Єремян О. М., Бєлєхова І. М. Теоретичний аспект визначення економічної сутності готової продукції та процесу її реалізації на підприємстві. *Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія* : матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, м. Тернопіль, 27 грудня 2019 року. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/37116/1/%D0%B7%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf (дата звернення: 10.11.24).

32. Ільченко Т. Формування ефективної системи логістичного менеджменту у сфері реалізації продукції підприємства. *Економіка та суспільство.* 2024. № 67. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4720 (дата звернення: 10.11.24). DOI: 10.32782/2524-0072/2024-67-35.

33. Касич А., Шара В. Понятійний апарат терміну «готова продукція» як об'єкта бухгалтерського обліку. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Серія Економіка*. 2016. №11(188). С. 33-36.

34. Контроль якості. URL: https://buklib.net/books/36017/ (дата звернення: 11.11.24).

35. Контроль якості продукції та премії в області якості. URL: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/%D0%A1%D0%B0%D0%BC%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D0%9B.%D0%9C/page25.html (дата звернення: 11.11.24).

36. Кузик Н. Методичні аспекти аудиту запасів. *Матеріали Інституту бухгалтерського обліку, контролю та аналізу в умовах глобалізації*. 2015. Вип. 4. С. 106-113.

37. Кулаковська Л. П., Піча Ю. В. Організація і медодика аудиту : навч. посіб. Київ : Каравела, 2004. 584 с.

38. Лобода Н. Облік готової продукції. URL: http://oldconf.neasmo.org.ua/node/352 (дата звернення: 10.11.24).

39. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Бескоста Г. М. Аудит : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗДІА, 2016. 184 с.

40. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С. Облік суб'єктів малого підприємництва : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2019. 312 с.

41. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Бескоста Г. М. Організація і методика аудиту : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗДІА, 2015. 190 с.

42. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С. Теорія і методика документування в обліку та аудиті : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2020. 400 с.

43. Малюга Н. М. Бухгалтерський облік в Україні : теорія й методологія, перспективи розвитку : монографія. Житомир : ЖДТУ, 2005. 548 с.

44. Малютяк С. Облік запасів: деякі нюанси застосування П(С)БО та МСБО. URL: https://www.pspaudit.com.ua/files/malutak (дата звернення: 10.11.24).

45. Макаренко А. П., Босенко Е. О. Організація та методика аудиту готової продукції. *Ефективна економіка*. 2019. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6818 (дата звернення: 11.11.24). DOI: 10.32702/2307-2105-2019.1.3.

46. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Мусійченко О. Г. Аудит : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 260 с.

47. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Мусійченко О. Г. Організація і методика аудиту : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 280 с.

48. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Подмешальська Ю. В., Чакалова Н. С. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2022. 516 с.

49. Макаренко А. П., Рянічева А. А. Удосконалення методики аудиту виробничої собівартості продукції підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 2. С. 12–19. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.2.12.

50. Малахова А. В., Мартиненко О. В. Проблеми обліку запасів і оптимізація обліково-аналітичних процедур в управлінні підприємствами. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 10. С. 920-923.

51. Маркова Т. Д., Ілуца А. Я. Особливості обліку виробництва і реалізації готової продукції на підприємствах харчової промисловості. *Економіка харчової промисловості.* 2014. №2 (22). С. 74-78.

52. Меліхова Т. О., Феофанова І. В., Лісіна Н. Л. Удосконалення методики аудиту готової продукції для покращення системи обліку на підприємстві. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 1. С. 19–26. DOI: 10.32702/2306-6814.2020.1.19.

53. Міщенко К. Облік готової продукції, товарів та їх реалізації. URL: https://factor.academy/blog/glava-14-oblik-gotovoi-produkcii-tovariv-ta-ix-realizacii/ (дата звернення: 11.11.24).

54. Мороз О. В., Ткачук Л. М. Організаційно-економічні фактори управління якістю на підприємствах : монографія. Вінниця : УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2005. 137 с.

55. Наумов О. В., Макаренко А. П., Меліхов Є. В. Удосконалення податкового та фінансового обліку, зовнішнього і внутрішнього контролю готової продукції підприємства в податковій системі України з урахуванням стандартів міжнародної сертифікації. *Ефективна економіка*. 2024. № 12. URL: https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/5333 (дата звернення: 11.11.24).

56. Облік виробничих витрат і випуску готової продукції (робіт, послуг). URL: https://aktiv.ua/ua/materials/articles/uchet-proizvodstvennyh-zatrat (дата звернення: 11.11.24).

57. Облік готової продукції та її реалізації. URL: https://ips.ligazakon.net/document/DG001086 (дата звернення: 11.11.24).

58. Огійчук М. Ф., Новіков І. Т., Рагуліна І. І. Аудит : організація і методика : навч. посіб. Київ : Алерта, 2012. 664 с.

59. Огійчук М. Ф., Плаксієнко В. Я., Беленкова М. І. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами : підручник. Київ : Алерта, 2011. 1042 с.

60. Онищенко В. Собівартість продукції підприємства: правила розрахунку. URL: https://buhplatforma.com.ua/article/8477-sobvartst-produkts-pdprimstva (дата звернення: 11.11.24).

61. Організація контролю якості продукції. URL: https://elib.tsatu.edu.ua/dep/ate/tpzpsg_2/page5.html (дата звернення: 11.11.24).

62. Осадча Г. Г., Темчишина Ю. Л., Насідзе Д. Облік готової продукції та його науково-методичні аспекти на сучасному промисловому підприємстві. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2017. Вип. 16. С. 894-898.

63. Пасенко Н. С. Організація обліково-аналітичного забезпечення

управління фінансовими результатами підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки.* 2017. № 17. С. 854-859.

64. Петришина Н. П., Перун Р. В. Проблеми обліку готової продукції та її реалізації. *Наука й економіка.* 2014. №1 (33). С. 49-52.

65. Пилипенко А. А., Дзьобко І. П., Писарчук О. В. Формування обліково-аналітичного забезпечення управління витратами підприємств та їх об'єднань : монографія. Харків : Вид. ХНЕУ, 2011. 344 с.

66. Писаренко Т. М. Характеристика діючої методики організації обліку готової продукції. *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»*. 2015. Випуск 12(45). Ч. 1. С.231-239.

67. Подолянчук О. А., Захарчук І. С. Готова продукція як об'єкт обліку підприємств. *Економіка, фінанси, право.* 2014. № 2. С. 18-22.

68. Пушкар М. С. Фінансовий облік : підручник. Тернопіль : Картбланш, 2002. 628 с.

69. Свіріденко А., Білова Н. Інвентаризація у запитаннях та відповідях. *Податки & бухоблік.* 2016. № 90. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/november/issue-90/article-22908.html (дата звернення: 11.11.24).

70. Свіріденко А. Супутня продукція: облік та оподаткування. *Податки & бухоблік.* 2016. № 81. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2016/october/issue-81/article-22286.html (дата звернення: 11.11.24).

71. Сиротенко Н. А. Запаси – об’єкт обліку та контролю: сучасний стан та напрями вдосконалення. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2009. Вип. 36. С. 160-165.

72. Слюсарчук Л. Місце готової продукції в бухгалтерському обліку. URL: https://magazine.faaf.org.ua/misce-gotovoi-produkcii-v-buhgalterskomu-obliku.html (дата звернення: 11.11.24).

73. Солошенко Л. Продаж бракованої продукції за зниженою ціною. *Податки & бухоблік.* 2024. № 74. URL:

https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2024/september/issue-74/article-130304.html?search=&text_article=%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F (дата звернення: 11.11.24).

74. Сопко В. В. Бухгалтерський облік : навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2000. 578 с.

75. Стандартизація методів контролю якості праці і продукції. URL: http://www.tsatu.edu.ua/rosl/wp-content/uploads/sites/20/lekcija-4.standartyzacija-metodiv-kontrolju-jakosti-praci-i-produkciyi (дата звернення: 11.11.24).

76. Сугак Т., Глушик О. Методологічні аспекти обліку готової продукції. *Actual problems of economics*. 2020. № 11 (233). URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2022/02/11.20._topic_Sugak-T.M.-Gluchik-O.M.28-34.pdf (дата звернення: 11.11.24).

77. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : навч.посіб. Київ : Алерта, 2010. 1080 с.

78. Ткачук Л. М., Калугаряну Т. К. Якість продукції: методологічні та прикладні аспекти. *Ефективна економіка.* 2013. № 5. URL: www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2018 (дата звернення: 11.11.24).

79. Труш Ю. Я. Обґрунтування основних шляхів підвищення управління якістю продукції. *Формування ринкових відносин в Україні.* 2011. № 8. С. 91-94.

80. Усач Б. Ф., Душко З. О., Колос М. М. Організація і методика аудиту : підручник. Київ : Знання, 2006. 295 с.

81. Утенкова К. О. Аудит : навч. посіб. Київ : Алерта, 2011. 408 с.

82. Хайло І. І. Особливості обліку готової продукції за правилами МСФЗ. URL: https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/b5ce04fc-541f-41de-b6b5-7a6f90f20f84/content (дата звернення: 11.11.24).

83. Царевська Т. Облік готової продукції. *Податки & бухоблік*. 2019. № 99. URL: https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2019/december/issue-99/article-

105874.html?srsltid=AfmBOor5guupmGB1OhIrLzP7llgXG4NoANxsaeCAbFuk-xrGajZrApDU (дата звернення: 11.11.24).

84. Цебрій М. М. Проблеми обліку готової продукції і її реалізації. *Актуальні наукові досягнення* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. URL: http://www.rusnauka.com/19_AND_2013/Economics/7_141615.doc.htm (дата звернення: 11.11.24).

85. Черкасова С. О., Олексійчук А. Г. Облік, аудит та аналіз наявності і руху готової продукції. *Проблеми ринку та розвитку регіонів України в XXI столітті :* матеріали VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Одеса, 5-9 грудня 2016 р.). Одеса, 2016. С. 119-120.

86. Шепель І. Сучасні можливості організація обліку витрат виробництва і готової продукції в умовах комплексної автоматизації. *Економіка та суспільство*. 2023. № 55. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2821/2741 (дата звернення: 11.11.24).DOI: 10.32782/2524-0072/2023-55-7.

87. Яровенко Т. С., Чернова А. І. Удосконалення методології бухгалтерського обліку готової продукції. URL: http://vestnikdnu.com.ua/archive/201372/yarovenko-chernova.html (дата звернення: 11.11.24).

ДОДАТОК А

Баланс на 01.01. 2022 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	72	44
первісна вартість	1001	694	694
накопичена амортизація	1002	622	650
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	9862	8697
первісна вартість	1011	29933	27812
знос	1012	2071	19115
Інвестиційна нерухомість	1015	411	1524
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045	1369	1235
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	**1095**	11714	11500
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	5854	5693
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1539	1331
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135	4	4
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	706	356
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	26	1008
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	**1195**	8122	8392
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	5525	5471
Баланс	**1300**	25361	25363

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	7923	7923
Капітал у дооцінках	1405	16201	15845
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415	1485	1485
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	8053	7611
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	**1495**	17556	17642
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520	553	686
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	**1595**	553	686
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	689	59
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	2915	3270
розрахунками з бюджетом	1620	280	318
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	225	83
розрахунками з оплати праці	1630	480	367
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	2663	2938
Усього за розділом III	**1695**	7252	7035
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	**1900**	25361	25363

Продовження додатку А

Баланс на 01.01.2023 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	44	103
первісна вартість	1001	694	788
накопичена амортизація	1002	650	685
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	8697	12219
первісна вартість	1011	27812	32620
знос	1012	19115	20401
Інвестиційна нерухомість	1015	1524	2408
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045	1235	243
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	**1095**	11500	**14973**
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	5693	6556
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1331	5066
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135	4	4
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	356	603
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	1008	1154
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	**1195**	8392	**13383**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	5471	3024
Баланс	**1300**	25363	**31380**

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	7923	7923
Капітал у дооцінках	1405	15845	14746
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415	1485	1485
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	7611	2571
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	**1495**	17642	**21583**
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520	686	1106
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	**1595**	686	**1106**
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	59	219
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	3270	4892
розрахунками з бюджетом	1620	318	779
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	83	141
розрахунками з оплати праці	1630	367	572
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	2938	2088
Усього за розділом III	**1695**	7035	**8691**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	**1900**	25363	**31380**

Продовження додатку А

Баланс на 01.01.2024 р.

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	103	65
первісна вартість	1001	788	410
накопичена амортизація	1002	685	345
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010	12219	10946
первісна вартість	1011	32620	29736
знос	1012	20401	18790
Інвестиційна нерухомість	1015	2408	2497
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045	243	
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	**1095**	**14973**	**13508**
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	6556	6976
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	5066	8143
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135	4	
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	603	1733
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	1154	1696
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	**1195**	**13383**	**18548**
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	**1200**	3024	2913
Баланс	**1300**	**31380**	**34969**

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	7923	7923
Капітал у дооцінках	1405	14746	10482
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415	1485	1485
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	2571	3769
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Усього за розділом I	**1495**	**21583**	23659
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520	1106	1315
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	**1595**	**1106**	**1315**
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	219	628
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	4892	7005
розрахунками з бюджетом	1620	779	454
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625	141	167
розрахунками з оплати праці	1630	572	668
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690	2088	1073
Усього за розділом III	**1695**	**8691**	**9995**
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття			
Баланс	**1900**	**31380**	**34969**

ДОДАТОК Б

Звіт про фінансові результати за 2022 р.

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	22211	16176
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	18669	14104
Валовий:			
прибуток	2090	3542	2072
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	5391	4245
Адміністративні витрати	2130	5777	4865
Витрати на збут	2150	1099	873
Інші операційні витрати	2180	1783	1886
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	274	
збиток	2195		1307
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240	21	49
Фінансові витрати	2250	75	222
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270		2
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	220	
збиток	2295		1482
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	134	1369
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	86	
збиток	2355		113

ІІ. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року

1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	**2450**		
Податок на прибуток, пов’язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	**2460**		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	**2465**	86	113

ІІІ. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	11991	9320
Витрати на оплату праці	2505	7764	6539
Відрахування на соціальні заходи	2510	1693	2401
Амортизація	2515	1146	1017
Інші операційні витрати	2520	4233	2201
Разом	**2550**	26827	21478

Продовження додатку Б

Звіт про фінансові результати за 2023 р.

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	29140	22211
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	23867	18669
Валовий:			
прибуток	2090	5273	3542
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	10220	5391
Адміністративні витрати	2130	7609	5777
Витрати на збут	2150	1418	1099
Інші операційні витрати	2180	2041	1783
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	4425	274
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240	622	21
Фінансові витрати	2250	70	75
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	45	
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	4932	220
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	992	134
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	3940	86
збиток	2355		

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		

Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	**2450**		
Податок на прибуток, пов’язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	**2460**		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	**2465**	3940	86

ІІІ. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	15140	11991
Витрати на оплату праці	2505	11948	7764
Відрахування на соціальні заходи	2510	2755	1693
Амортизація	2515	1271	1146
Інші операційні витрати	2520	4567	4233
Разом	**2550**	35681	26827

Продовження додатку Б

Звіт про фінансові результати за 2024 р.

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	30863	29140
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	26586	23867
Валовий:			
прибуток	2090	4277	5273
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	13997	10220
Адміністративні витрати	2130	8181	7609
Витрати на збут	2150	1624	1418
Інші операційні витрати	2180	5199	2041
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	3270	4425
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240	250	622
Фінансові витрати	2250	106	70
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	8	45
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	3406	4932
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	672	992
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	2734	3940
збиток	2355		

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		

Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	**2450**		
Податок на прибуток, пов’язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	**2460**		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	**2465**	2734	3940

ІІІ. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	16655	15140
Витрати на оплату праці	2505	13646	11948
Відрахування на соціальні заходи	2510	3226	2755
Амортизація	2515	1484	1271
Інші операційні витрати	2520	3610	4567
Разом	**2550**	38621	35681